

29.02.24

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**29 Şubat 2024
Perşembe**

29.02.24

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

29 Şubat 2024 Perşembe

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

HÂKİMLER VE SAVCILAR KURULU KARARLARI

— Hâkimler ve Savcılar Kuruluna Ait Kararlar

YÖNETMELİKLER

— Biruni Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Yozgat Bozok Üniversitesi Ağız ve Diş Sağlığı Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

— Anayasa Mahkemesinin 30/11/2023 Tarihli ve E: 2019/113, K: 2023/198 Sayılı Kararı

2023 yılı büyüme rakamları açıklandı

Türkiye ekonomisi 2023 yılında bir önceki yıla göre yüzde 4,5 oranında büyüdü.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2023 yılı son çeyrek büyüme rakamlarını açıkladı.

Üretim yöntemine göre dört dönem toplamıyla elde edilen yıllık Gayrisafi Yurt İçi Hasıla (GSYH), zincirlenmiş hacim endeksi olarak, 2023 yılında bir önceki yıla göre yüzde 4,5 arttı.

Üretim yöntemine göre cari fiyatlarla GSYH, 2023 yılında bir önceki yıla göre %75,0 artarak 26 trilyon 276 milyar 307 milyon TL oldu.

Kişi başına GSYH 2023 yılında cari fiyatlarla 307 bin 952 TL, ABD doları cinsinden 13 bin 110 olarak hesaplandı.

GSYH'yi oluşturan faaliyetler incelendiğinde; 2023 yılında bir önceki yıla göre zincirlenmiş hacim endeksi olarak; finans ve sigorta faaliyetleri toplam katma değeri %9,0, inşaat %7,8, hizmetler %6,4, diğer hizmet faaliyetleri %4,6, kamu yönetimi, eğitim, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri %3,8, gayrimenkul faaliyetleri %2,7, bilgi ve iletişim faaliyetleri %1,3, mesleki, idari ve destek hizmet faaliyetleri %1,2 ve sanayi %0,8 arttı. Tarım sektörü ise %0,2 azaldı.

ÇEYREKLİK BÜYÜME YÜZDE 1

GSYH 2023 yılının dördüncü çeyrek ilk tahmini; zincirlenmiş hacim endeksi olarak, bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %4,0 arttı.

Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış GSYH zincirlenmiş hacim endeksi, bir önceki çeyreğe göre %1,0 arttı. Takvim etkisinden arındırılmış GSYH zincirlenmiş hacim endeksi, 2023 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %4,0 arttı.

Üretim yöntemiyle Gayrisafi Yurt İçi Hasıla tahmini, 2023 yılının dördüncü çeyreğinde cari fiyatlarla bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %75,9 artarak 8 trilyon 431 milyar 375 milyon TL oldu. GSYH'nin dördüncü çeyrek değeri cari fiyatlarla ABD doları bazında 304 milyar 402 milyon olarak gerçekleşti.

TÜKETİM YÜZDE 12,8 ARTTI

Yerleşik hanehalklarının nihai tüketim harcamaları, 2023 yılında bir önceki yıl zincirlenmiş hacim endeksine göre %12,8 arttı. Hanehalkı tüketim harcamalarının GSYH içindeki payı %59,1 oldu.

Yerleşik hanehalklarının nihai tüketim harcamaları 2023 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre zincirlenmiş hacim endeksi olarak %9,3 arttı. Devletin nihai tüketim harcamaları %1,7, gayrisafi sabit sermaye oluşumu ise %10,7 arttı.

Bir önceki yıl zincirlenmiş hacim endeksine göre 2023 yılında mal ve hizmet ihracatı %2,7 azalırken ithalatı %11,7 arttı. Mal ve hizmet ihracatı, 2023 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre zincirlenmiş hacim endeksi olarak %0,2, ithalatı ise %2,7 arttı.

İŞGÜCÜ ÖDEMELERİ YÜZDE 116 ARTTI

İşgücü ödemeleri 2023 yılında bir önceki yıla göre %116,0 artarken, net işletme artışı/karma gelir %49,2 arttı. 2023 yılının dördüncü çeyreğinde ise işgücü ödemeleri bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %107,6 artarken, net işletme artışı/karma gelir %55,0 arttı.

İşgücü ödemelerinin cari fiyatlarla Gayrisafi Katma Değer içerisindeki payı geçen yıl %26,3 iken bu oran 2023 yılında %32,8 oldu. Net işletme artışı/karma gelirin payı ise %53,7 iken %46,3 oldu.

Bakan Bolat: Esnafa finansman kredisi 750 bin TL'ye çıkarıldı

Ticaret Bakanı Ömer Bolat, Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri Birlikleri Merkez Birliği (TESKOMB) finansman destek kredisinin yarın sabah itibarıyla hazır olduğunu belirterek, "Esnaf başına limit daha önce 500 bin liraydı, birkaç ay önce 650 bin liraya çıkarılmıştı, bugün söylüyorum 750 bin liraya çıkarıldı." dedi.

Bakan Bolat, Ankara'da esnaf buluşması programına katıldı.

Bolat, yarın Türkiye'nin 2023 yılı milli gelirinin açıklanacağını duyurarak, "Türkiye'nin 2002 yılı sonundaki milli geliri 238 milyar dolardı. Yarın 1 trilyon doların üzerinde bir milli gelir rakamı göreceğiz. Çünkü, 3. çeyrek sonunda milli gelirimiz 1 trilyon 70 milyar dolardı zaten yıllıklandırılmış olarak inşallah bunun da üzerinde bir rakam göreceğiz. Kişi başına milli gelir 2002 yılında 3 bin 608 dolardı, yarın inşallah 13 bin dolara yakın kişi başına milli geliri göreceğiz. Çünkü, 9. ay sonunda açıklanan 12 aylık milli gelir, 12 bin 670 dolardı inşallah 13 bin doları da geçecek. Orta Vadeli Program sonunda bu rakamları 14 bin dolar-15 bin dolar seviyelerinde görmek mümkün olacak." diye konuştu.

Türkiye'de 1980'de 1000 adet ihracatçı, 25 bin şirket ve esnaf sayısının da 1 milyonun altında olduğunu anımsatan Bolat, o dönemde 5 tarım ürününe dayanan ihracatın da 2 milyar 900 milyon dolar olduğunu hatırlattı. 2002 yılı sonunda ise 35 bin ihracatçı ile 36 milyar dolarlık ihracat yapıldığını kaydeden Bolat, 2022 yılında ise

29.02.24

140 bin ihracatçıyla 256 milyar dolarlık ihracat gerçekleştiğini belirtti. Şu anda ilk 2 ayın sonunda bu rakamın 258 milyar dolara yükseldiğine işaret eden Bolat, yıl sonunda ise 267 milyar doların yakalanmasının hedeflendiğini vurguladı.

Bolat, 2002 yılında Türkiye'de istihdam rakamının 19 milyon olduğuna değinerek, 2023 yılı Aralık ayı istihdam rakamının 32 milyon istihdam olarak açıklandığını ve 21 sene de 13 milyonluk net istihdam artışının sağlandığına dikkati çekti.

"Adada yaşamıyoruz, dünyada ne olursa bizi de etkiliyor"

Her darbenin, Türkiye ekonomisine sekte vurduğunun altını çizen Bolat, 2008-2009'da dünyanın büyük bir ekonomik kriz yaşadığını söyledi. 2018'de Rahip Brunson kriziyle, Türkiye'ye döviz kurunda büyük bir saldırı yapıldığını vurgulayan Bolat, "2020'de 100 yılda bir olan pandemi krizini yaşadık, 100 bin insanımız öldü. Dünya Sağlık Örgütü'nün gayri resmi açıklamalarına göre, 20 milyon kişi öldü. Dünya ekonomisi, bir sene büyük bir gerileme kaydetti. Biz adada yaşamıyoruz, dünyada ne olursa bizi de etkiliyor." şeklinde konuştu.

Bolat, Gezi olaylarıyla da Türkiye ekonomisine büyük bir darbe vurulduğunun altını çizerek, "17-25 Aralık emniyet, yargı darbe girişimi, 15 Temmuz 2016 askeri darbe girişimi yapıldı. Ama bu aziz millet bütün bu girişimleri, Cumhurbaşkanı'mızın liderliğinde başarıyla püskürttü. Cumhur İttifakı büyük bir dayanışma gösterdi. AK Parti, MHP, Büyük Birlik Partisi ve diğer partilerle bir dayanışma gösterildi." değerlendirmesinde bulundu.

"Esnaf başına limit 750 bin liraya çıkarıldı"

AK Parti iktidarı döneminde esnafın iş imkanlarının büyüdüğünü, esnafa verilen desteklerin arttığını, 21 yılda 450 milyar lira sübvansiyonlu destek verildiğini anımsatan Bolat, sözlerini şöyle tamamladı:

"Bugün için de şu müjdeyi vermek istiyorum. Esnaf başına limit daha önce 500 bin liraydı, birkaç ay önce 650 bin liraya çıkarılmıştı, bugün söylüyorum 750 bin liraya çıkarıldı. Yüzde 25,5 maliyetle piyasa rayiçlerinden çok çok aşağıda maliyetle, 5 yıl vadeli 300 milyon liralık TESKOMB üzerinden esnafa finansman destek kredisi yarın sabah itibarıyla hazırdır, kullanabilirsiniz hayırlı olsun."

Ekonomiye güven ocakta azaldı

Ekonomik güven endeksi ocak ayında 99,4 iken, şubat ayında yüzde 0,4 oranında azalarak 99 değerini aldı.

TÜİK'ten yapılan açıklamaya göre, bir önceki aya göre Şubat ayında tüketici güven endeksi yüzde 1,3 oranında azalarak 79,3 değerini, reel kesim (imalat sanayi) güven endeksi yüzde 0,9 oranında azalarak 102,0 değerini, hizmet sektörü güven endeksi yüzde 1,6 oranında artarak 118,6 değerini, perakende ticaret sektörü güven endeksi yüzde 1,0 oranında azalarak 114,5 değerini, inşaat sektörü güven endeksi yüzde 1,0 oranında artarak 91,8 değerini aldı.

Ekonomik güven endeksi Ocak ayında 99,4 iken, Şubat ayında yüzde 0,4 oranında azalarak 99,0 değerini aldı.

Bir önceki aya göre Şubat ayında tüketici güven endeksi yüzde 1,3 oranında azalarak 79,3 değerini, reel kesim (imalat sanayi) güven endeksi yüzde 0,9 oranında azalarak 102,0 değerini, hizmet sektörü güven endeksi yüzde 1,6 oranında artarak 118,6 değerini, perakende ticaret sektörü güven endeksi yüzde 1,0 oranında azalarak 114,5 değerini, inşaat sektörü güven endeksi yüzde 1,0 oranında artarak 91,8 değerini aldı.

ISO Başkanı Bahçivan: Tepeden inme kararlar çalışma barışını bozar

İstanbul Sanayi Odası Başkanı Bahçivan, "Kamu da en az diğer kesimler kadar fedakârlıkta bulunmalı, üretimin sesine daha fazla kulak verilmelidir" dedi.

Merve YİĞİTCAN - İSTANBUL

İstanbul Sanayi Odası'nın şubat ayı olağan meclis toplantısı, AK Parti Ekonomi İşlerinden Sorumlu Genel Başkan Yardımcı Nihat Zeybekci'nin katılımıyla yapıldı. İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, herkes fedakarlık gösterirse ekonominin düzlüğe çıkabileceğine belirterek, "Fedakârlık sadece biz sanayicilerden beklenirse hem haksızlık, hem de sıkıntılara neden olur. Kamunun da fedakarlıkta bulunması beklenirken; üretim dünyasından yükselen seslere daha fazla kulak verilmesi gerekiyor" dedi.

Meclisin şubat ayı ana gündemi olan çalışma hayatına ilişkin de görüşlerini paylaşan Bahçivan, nüfus ile ilgili açıklanan son TÜİK verilerinin, çalışma hayatı açısından alarm verici olduğunu vurguladı. Bahçivan, "2000 yılında genç nüfusumuzun toplam nüfusa oranı yüzde 20 iken bu oran 2022 yılı itibarıyla yüzde 15'e düşmüş. İstanbul'un son 5 yılda 2 milyonun üzerinde göç verdiğini görüyoruz. İstanbul'da açık iş oranında yüzde 39 ile imalat sektörü başta geliyor. Bu veriler ışığında İstanbul sanayisinin önümüzdeki dönemde nitelikli işgücüne erişimde daha da zorlanacağını öngörmemiz mümkün" dedi.

Çalışma saatleriyle ilgili tartışmalara değinen Bahçivan, şu açıklamalarda bulundu: “Tüm paydaşlarla istişare edilmeden, her kesimin ortak yararını gözetmeyen, tepeden inme alınacak kararlar olursa bilinmelidir ki çalışma barışı olumsuz etkilenecektir. Erken emekliliği beklenti haline getiren bir toplumla gelişmiş ülke olmamız mümkün değil.”

Beyin göçünün mutlaka tersine çevrilmesi gerektiğini vurgulayan Bahçivan, eğitim sisteminin de kapsamlı reformdan geçirilmesig gerektiğini söyledi.

“Siyasetin zıvanadan çıktığı dönemler var”

AK Parti Ekonomi İşlerinden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı ve eski Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, Ak Parti'nin iktidara geldiği dönemden itibaren yatırım, üretim, ihracat ve istihdam odaklı politika güttüğünü söyledi. Zeybekci, son dönemde dünyada talebin doğurduğu bir enflasyon sürecine girildiğini, bu süreçte Türkiye'nin ise düşük faiz ve Ortodoks politikaların tam tersi bir süreç yaşadığını aktardı.

Enflasyonla gerçek mücadele talebi daraltmak değil

Zeybekci, enflasyonla mücadele konusunda alınan tedbirleri desteklediklerini, ancak bunların tek başına yeterli olmadığını söyledi. Zeybekci, “Enflasyonla gerçek mücadelenin talebi daraltmak olduğuna ben şahsen inanmıyorum. Gerçek mücadelenin üretimi, arzı artırmak şeklinde yapılması gerektiğine inanıyorum. Bizim bahsettiğimiz birinci ekonomi politikası üretimin, istihdamın, ihracatın artması ve büyümenin bu yolla gerçekleşmesi şeklindeydi. Ama gerek zaman, gerekse iklim, gerekse de dünyada yaşanan ekonomik gelişmeler buna müsaade etmedi” dedi. Üretim, ihracat, yatırım ve istihdam odaklı söz konusu politikanın hala uygulanabilir olduğuna işaret eden Zeybekci, bu noktada yaşanan gelişmeleri basına kapalı sohbet ortamında konuşmak istediğini nüktedan bir şekilde dile getirdi. “Siyasetin zıvanadan çıktığı dönemler var bu memlekette, siyasetin gökteki yıldızları dahi vaat ederek siyaset yapma çaresizliği var” diyen Zeybekçi, konuşmasında EYT ile ilgili tartışmalara da değindi. Burada Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın EYT ile ilgili “Bize iktidara mal olsa dahi yapmayacağız” dediğini hatırlatırken, bununla ilgili yaşanan süreci de yine ‘sohbet kısmında konuşuruz’ diyerek yarıda bıraktı.

Hak etmediğimiz refahı tükettik

2018'e kadar değerli TL döneminin yaşandığını söyleyen Nihat Zeybekci, “2018'e kadar bu aşırı değerli TL nedeniyle 500- 600 milyar dolar arasında hak etmediğimiz bir refah tükettik. Karşılığı ödenmeli. Tam o dönemde pandemi geldi, 15 Temmuz geldi. Tükettiğimiz 600 milyar dolar civarında refahı reel değer olarak 2-3 katı ile bu ekonomi ödeyecek. Biz ödeyeceğiz. Ve ödüyoruz. Ancak bu süreç de geçecek” diye konuştu.

Prof. Dr. Demiralp, 'Dolaylı vergiler gelecek' dedi seçim sonrasında işaret etti

Koç Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Selva Demiralp, seçim sonrası kemer sıkma politikaları kapsamında mali disiplinin dolaylı vergilerle sağlanacağını ve bunun da enflasyona baskı yaratacağını düşündüğünü söyledi.

Prof. Dr. Selva Demiralp, Türkiye ekonomisiyle ilgili seçim sonrası değerlendirmesinde ilginç analizlerde bulundu. Demiralp, Merkez Bankası'na ekonomi politikalarını uygulamak için siyasi iradenin ne kadar alan tanıdığına tartışma konusu olduğuna dikkat çekerek, ilave sıkılaştırmanın seçim sonrasında bırakılacağını düşündüğünü ifade etti.

Enflasyon yıl sonu için yüzde 50'lere doğru gidiyor

Selva Demiralp, Oksijen TV'den Güzem Yılmaz Ertem'e verdiği röportajda özetle şunları söyledi:

"Bizim kendi yaptığımız hesaplar yıl sonuna doğru yüzde 50'ye doğru gidiyor. Ama Merkez Bankası, 'Henüz ben yüzde 45 faizden randımanı alamadım. Çünkü parasal aktarım mekanizmasında bir takım tıkanmalar var. Biz yolun bundan sonrasında faizleri hemen artırmadan o tıkanıklıkları çözmeye çalışacağız. Bunu yapabilirsek yüzde 36'ya gelebileceğimize inanıyoruz' diyor. Merkez Bankası bizden çok daha fazla veriye sahip olduğu için onlara bir şans vermemiz gerektiğini düşünüyorum. Bana zor geliyor ama dediğim gibi bakacağız 1-2 ay göreceğiz. Eğer Merkez Bankası

o tıkanıkları çözemiyorsa ve aylık enflasyon da aylık yüzde 3'lere düşmüyorsa, anlayacağız ki enflasyon yıl sonunda yüzde 36'lara inmeyecek.

Sıkılaştırma topu seçim sonrasında atılıyor

Tamamen bağımsız bir Merkez Bankası söz konusuysa bu dediklerini yapabilirler. Ama Türkiye'nin gerçeklerini biliyoruz. Mevcut iktidarın faize karşı hassasiyetini biliyoruz. 6 senede 6 Merkez Bankası başkanının değiştiğini biliyoruz. Bunun için Merkez Bankası'na ne kadar alan sağlandığının ve Merkez Bankası'nın ne kadar bağımsız olduğundan emin değilim. İlave sıkılaştırma olacaksa sanki seçim sonrasında top atılıyor, mesela kredi kartlarıyla ilgili bir sıkılaştırma olacaksa seçim sonrasında bırakılacak. Zaten bir şey kalmadı.

Bağımsız bir Merkez Bankası'nın seçim takviminden etkilenmesi de bir oksimoron (tezat) aslında. Siz bağımsızsanız iktidarın siyasi takviminden etkilenmemeniz lazım. Bugün gerekiyorsa, bugün o adımı atmanız lazım.

Siyasi demeçlerin Merkez Bankaları'nın fonksiyonları üzerindeki etkisini ölçtük. ABD'de için de Brezilya için de Türkiye için de ölçtük. Sadece Türkiye'de Merkez Bankası üzerinde anlamlı bir etkisi çıkıyor.

Dolaylı vergilerle sıkılaştırma ihtimali büyük

Türkiye'de enflasyon hiçbir zaman sadece para politikasının sorunu olmadı. Bunun altında yapısal reformlar var, siyasi baskı var, gevşek maliye politikası var. Geçen senenin son dönemine kadar aslında maliye politikasında sıkılaştırma gördük. Ben Mehmet Şimşek'in mali disipline inandığını görüyorum. Seçim sonrasında da maliye politikasında kemer sıkma uygulanabilir diye düşünüyorum. Ben mali disiplinin dolaylı vergilerle geleceği ihtimalini yüksek görüyorum. Çünkü siyasi olarak bir vergi reformu yapabilme olasılığı görmüyorum. Böyle olunca da enflasyon üzerindeki baskılar yeniden artacak doğal olarak."

Prof. Dr. Özatay: İhracatçıların istediği kuru vermek mümkün değil, enflasyon uçar!

TCMB eski Başkan Yardımcısı Prof Dr. Fatih Özatay, ihracatçıların rekabet için döviz kur artışı talebinin karşılanmasının mümkün olmadığını ifade ederek, "Yoksa enflasyon alıp başını gidecek. Bu kez tekrar rekabet gücünü kaybedecekler. Ne yazık ki kısa vadede bir çözüm yok" dedi.

Nasıl Bir Ekonomi TV'nin canlı yayın konuğu olan Prof. Dr. Fatih Özatay, ihracatçıların rekabeti salt döviz kuru üzerinden kurmasının yanlış bir politika olduğunu söyledi. Özatay, dövizdeki artışın, enflasyonu tetiklediğini, bu kez çalışanların maaşlarının artırılması gerektiğini bunun da kısır döngüye neden olduğunu aktardı.

Mutsuz insanlar ülkesi mi olacağız?

Türkiye'nin her şeyden önce enflasyonu düşürmesi gerektiğini anlatan Özatay, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Asgari ücretten şikayet eden bir sanayi yapımız var. Hangi asgari ücret? Açlık sınırında. Muhtemelen mayıs ayında açlık sınırının altına inecek tekrar. Hatta nisan ayında inecek. Türkiye'de asgari ücret önemli. Çünkü çalışanların yarısından fazlası asgari ücret alıyor. Bu ne demek çok sayıda mutsuz insan sokaklarda. Bir de emeklileri düşünürseniz... Biz böyle bir toplum istiyor muyuz? Pakistanla,

Bangladeşle düşük ücret veren ülkelerle yarışarak mı rekabet edeceğiz, ihracat yapacağız; yoksa daha mutlu, daha çok geliri olan, çocukların karnı doyan, okula aç gitmeyen, yoksullukla boğuşmayan insanların bir miktar da olsa yüzünün güldüğü bir ülkede mi yaşayacağız?

Kısa vadede bir çözüm yok!

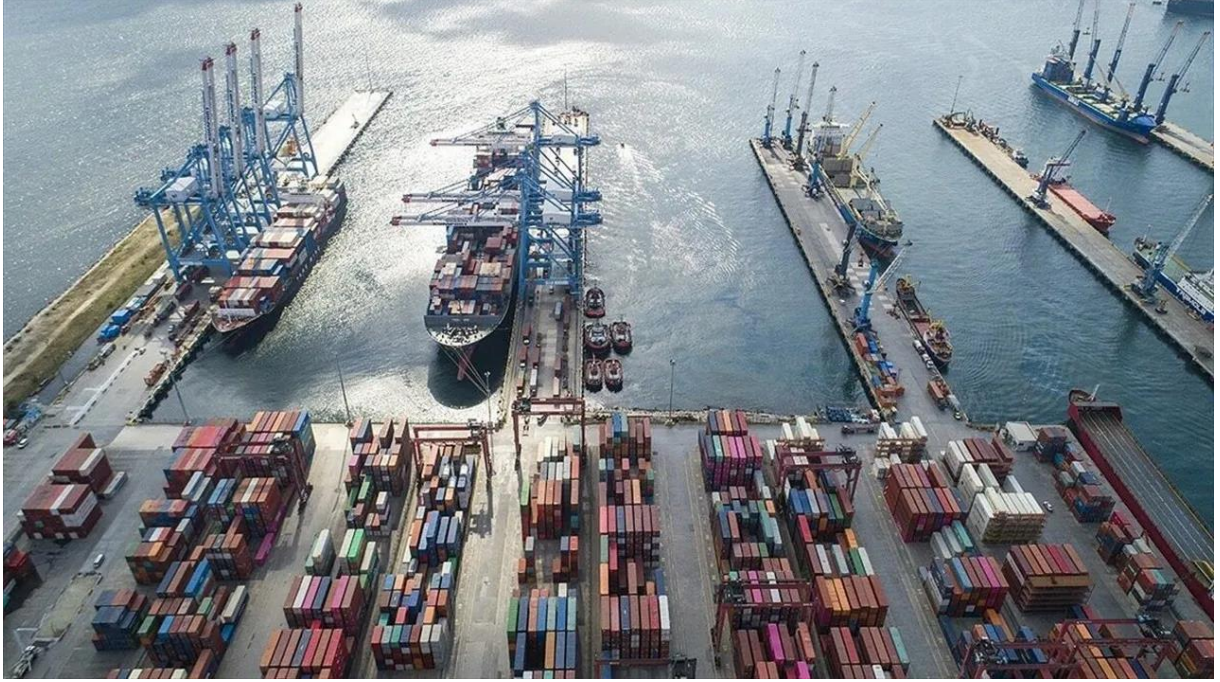
Birincisi çalışanları çok fazla mutsuz etmeyeceğiz, onların ücretinden kısmayacağız. İkincisi, enflasyon bu kadar yüksek olamaz, dünya 5.'si olamayız, yoksulluk yaratıyor enflasyon. Demek ki öyle ihracatçıların istediği kur atışını vermek mümkün değil. Yoksa enflasyon alıp başını gidecek. Bu kez tekrar rekabet gücünü kaybedecekler. Bu durumda bazı sektörler tabii ki çok zor duruma düşecek. Ne yazık ki kısa vadede bir çözüm yok.

Öncelikle enflasyon sorununu çözmeliyiz

Sadece ucuz işgücüne dayanarak ihracat yapılıyorsa bu bir çıkar yol değil ülke için. Mesela savunma sanayiinden böyle bir şikayet duyuyor musunuz? İHA'lar için insanlar sırada bekliyor. Verimlilik var. Bu mesela farklı bir yöntemle tekstil için de yapılabilir. 5 sene önce bu sesler bu kadar yükselmiş miydi? Enflasyon patladıktan sonra bu garabet ortaya çıktı. İhracatçılardan şikayet hiç bu kadar yükselmemişti. Bizim enflasyon sorununu çözmemiş gerekir öncelikle."

Türkiye dış ticarete küresel enflasyondan faydalanamadı

Türkiye'nin ihraç ettiği malların birim değerinin, ithal ettiği malların birim değerine oranını gösteren dış ticaret haddinde ortaya çıkan aleyhte seyir sürüyor.

Mehmet KAYA / ANKARA

Türkiye'nin dış ticaret haddi 2023'te bir önceki yıla göre 9,2 puan iyileşerek 84,9 değerine çıktı. Ancak bu değer 2013'ten bu yana 90'ın üzerinde, zaman zaman da 100'ün üzerinde olan endeks değerinin altında bulunuyor.

Türkiye'nin ihraç ettiği malların birim değerlerinin, ithal ettiği malların birim değerlerine oranı olarak izlenen dış ticaret haddinde, tarihi olarak görülen ortalamaların altına düşüşün ardından toparlanma görülse de küresel enflasyondaki fiyat artışlarına rağmen Türkiye bu fiyat artışlarından yeterince yararlanamadı. 2023'te bir önceki yıla göre toparlanma olsa da yıllara bakıldığında Türkiye'nin ithal ettiği ürünlerin fiyatlarında daha yüksek artış, ihraç değerlerinde ise daha düşük artış gerçekleşti. Dış ticaret haddinin 100'ün üzerinde olması genel olarak ihracatın değerinin daha yüksek olduğu, endeksin bu yönde yükselmesi de ihracat fiyatlarında artış ivmesi yaşandığını gösteriyor.

Türkiye'nin dış ticaret haddi 2023'te bir önceki yıla göre 9,2 puan iyileşerek 84,9 değerine çıktı. Ancak bu değer 2013'ten bu yana 90'ın üzerinde, zaman zaman da 100'ün üzerinde olan endeks değerinin altında bulunuyor. 2022'de dış ticaret haddi

yüksek enerji ithalat fiyatları nedeniyle düşse de, bu etkinin azaldığı ve üstelik küresel olarak cari fiyatların yükseldiği 2023'te toparlanma önceki yıllar seviyesine ulaşamadı.

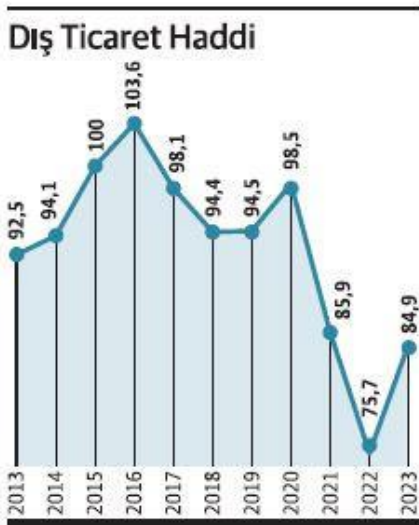
Pay arttı ancak fiyatlardaki artıştan tam yararlanılmadı

Türkiye'nin küresel ihracattan aldığı pay Eylül 2023 itibariyle 1,06 düzeyinde görülüyor. Veriler açıklandığında bunun bir miktar daha yukarı gitmesi olası. Diğer yandan, küresel enflasyonla fiyatların yükseldiği bir dönemde, Türkiye ihraç ettiği malların toplam değerinde genel bir iyileşme sağlayamadı. Daha da ötede, ithal ettiği malların fiyatlarındaki artışlar nedeniyle dış ticaret haddinde düşük seviyelerde kalmaya devam etti.

TÜİK verilerine göre, salgın dönemi ve salgından çıkış döneminde Türkiye'nin ihracatta sağladığı iyileşmelerle dış ticaret hadlerinde de düzelmeler oldu. Diğer yandan 2022'de Türkiye'nin en büyük ithalat kalemi olan petrol ve petrol türevi kaynaklardaki fiyat yükselişi nedeniyle dış ticaret haddinde sert bir gerileme oldu. 2023'te ise bu etkinin ortadan kalkmasıyla iyileşme görüldü. Önceki yıla göre ciddi bir artış gerçekleşmiş olsa da ne çok daha yüksek oranların görüldüğü 2010'lu yıllar, ne de son birkaç yılın altında kaldı.

2021 yılı başına göre ortalama ithalat birim fiyat artışları endeksi yüzde 9,33 oranında arttı. Buna karşılık ihracat birim fiyatları bunun yarısından az, 4,14 düzeyinde gerçekleşti. 2024'te dış ticarete yönelik beklentiler iyileşmiş ve büyümeye de pozitif katkı beklense de son yıllarda Türkiye'nin ihracat performansının ekonomiye geniş anlamda katkı anlamında zayıfladığı gözleniyor.

Yine 2021 yılbaşına göre, ihracat miktar endeksi ortalamada yüzde 16,3, ithalat miktar endeksi yüzde 10,11 arttı. Türkiye, son üç yılda daha fazla ürünü daha az fiyata ya da küresel fiyat artışından yeterince yararlanamadan artırdı. Buna karşılık, ithal ettiği malların miktarı daha az artmakla birlikte fiyatları yükseldi.

DIŞ TİCARET AÇIĞI 6,2 MİLYAR DOLARA GERİLEDİ

Türkiye'nin ihracatı ocakta geçen yılın aynı ayına göre yüzde 3,5 artarak 19 milyar 991 milyon dolar, ithalatı yüzde 22 azalarak 26 milyar 218 milyon dolar olarak gerçekleşti. Dış ticaret açığı, 6 milyar 227 milyon dolara düşerken, ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 76,2'ye yükseldi. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve Ticaret Bakanlığı işbirliğiyle oluşturulan ocak ayına ilişkin geçici dış ticaret verileri açıklandı. Genel Ticaret Sistemi (GTS) kapsamında ihracat, ocakta geçen yılın aynı ayına kıyasla yüzde 3,5 artarak 19 milyar 991 milyon dolar, ithalat ise yüzde 22 azalarak 26 milyar 218 milyon dolar oldu. Dış ticaret açığı, ocakta geçen yılın aynı ayına göre yüzde 56,4 azalarak 6 milyar 227 milyon dolara düştü. İhracatın ithalatı karşılama oranı, Ocak 2023'te yüzde 57,5 iken geçen ay yüzde 76,2'ye yükseldi. Enerji ürünleri ve parasal olmayan altın hariç ihracat, ocakta yüzde 3 artarak 18 milyar 44 milyon dolardan 18 milyar 592 milyon dolara çıktı. Ocakta enerji ürünleri ve parasal olmayan altın hariç ithalat yüzde 6,2 gerileyerek 19 milyar 886 milyon dolardan 18 milyar 660 milyon dolara düştü. Enerji ürünleri ve parasal olmayan altın hariç dış ticaret açığı ocak ayında 68 milyon dolar olarak gerçekleşti. Dış ticaret hacmi yüzde 1,8 azalarak 37 milyar 251 milyon dolara geriledi. Söz konusu ayda enerji ve altın hariç ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 99,6 oldu.

İhracatta imalatın payı yüzde 93

Ekonomik faaliyetler incelendiğinde, ihracatta ocakta imalat sanayisinin payı yüzde 93, tarım, ormancılık ve balıkçılık sektörünün payı yüzde 5, madencilik ve taş ocakçılığı sektörünün payı yüzde 1,5 oldu. Geniş ekonomik gruplar sınıflamasına göre, ithalatta ocakta ara mallarının payı yüzde 73,2, sermaye mallarının payı yüzde 14 ve tüketim mallarının payı yüzde 12,6 olarak hesaplandı. Ocakta ülkeler özelinde ihracatta ilk sırayı 1 milyar 762 milyon dolarla Almanya aldı. Bu ülkeyi 1 milyar 224 milyon dolarla ABD, 1 milyar 97 milyon dolarla Irak, 1 milyar 22 milyon dolarla Birleşik Krallık ve 999 milyon dolarla İtalya izledi. Söz konusu ayda ilk 5 ülkeye yapılan ihracat, toplam ihracatın yüzde 30,5'ini oluşturdu. Ocakta ithalatta ise ilk sıra Rusya'nın oldu. Rusya'dan yapılan ithalatın tutarı 4 milyar 324 milyon dolar olarak hesaplanırken, bu ülkeyi 2 milyar 893 milyon dolarla Çin, 1 milyar 918 milyon dolarla Almanya, 1 milyar 402 milyon dolarla ABD, 1 milyar 187 milyon dolarla İtalya izledi. İlk 5 ülkeden yapılan ithalat, toplam ithalatın yüzde 44,7'sini oluşturdu. Ocakta imalat sanayisi ürünlerinin toplam ithalattaki payı yüzde 75,3 olarak belirlendi. Yüksek teknoloji ürünlerinin imalat sanayisi ürünleri ithalatı içindeki payı yüzde 11,7 olarak kaydedildi. Özel Ticaret Sistemi'ne göre ise ocakta ihracat, geçen yılın aynı ayına kıyasla yüzde 2,5 artarak 17 milyar 928 milyon dolara çıktı. İthalat yüzde 22,1 azalarak 24 milyar 809 milyon dolara geriledi. Ocakta dış ticaret açığı yüzde 52 azalarak 14 milyar 344 milyon dolardan 6 milyar 880 milyon dolara geriledi. İhracatın ithalatı karşılama oranı Ocak 2023'te yüzde 54,9 iken bu yılın aynı ayında yüzde 72,3'e yükseldi.

Bakan Şimşek, ABD Hazine Bakanı Yellen ile bir araya geldi

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, ABD Hazine Bakanı Janet Yellen ile G-20 toplantılarının yapıldığı Sao Paulo'da bir araya geldi.

ABD Hazine Bakanlığı'ndan yapılan açıklamaya göre, Janet Yellen, Brezilya'nın Sao Paulo kentinde düzenlenen G20 Maliye Bakanları ve Merkez Bankası Başkanları toplantısı kapsamında Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Başkanı Fatih Karahan ile görüştü.

Görüşmede, ikili ilişkilerin önemi vurgulanırken, kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele ve bu kapsamda yaptırımların uygulanması da dahil olmak üzere önemli bölgesel sorunları çözmek için Türkiye ile ABD'nin birlikte nasıl çalışabileceği ele alındı.

Yellen, X hesabından yaptığı açıklamada, "Türkiye ve ABD'nin önemli bölgesel sorunları çözmek için nasıl birlikte çalışabileceğini Bakan Mehmet Şimşek ile gördüm. İkili ilişkilerimizin önemini de vurguladım." ifadelerini kullandı.

"Emekliye hak ettiğini vereceğiz"

Cumhurbaşkanı Erdoğan, 10 bin liralık emekli maaşının yeterli olmadığını belirterek, "Emekli maaşlarını arzu ettiğimiz düzeye nasıl yükselteceğiz? Emekliler için çaba gösteriyoruz. Devlet ve millet olarak daha fazla çalışacak, daha çok gelir elde edecek, ortaya çıkan kazançtan da emeklilerimize hak ettikleri parayı vereceğiz" dedi.

Cumhurbaşkanı ve AK Parti Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan, "Bugüne kadar olduğu gibi 31 Mart'ta da milletimizle omuz omuza verip, meydanı kirli ittifakların karanlık hesaplarına bırakmayacağız." dedi.

Erdoğan, partisince düzenlenen mitingde yaptığı konuşmaya, vatandaşları selamlayarak başladı.

Kütahya'yı özlediğini, Kütahya'nın da kendisini özlediğini gördüğünü belirten Erdoğan, havaalanından miting alanına gelinceye kadar Kütahyalıların özlemiyle karşılaştığını söyledi.

Kütahya'nın, Anadolu'nun beylerbeyi olduğunu ifade eden Erdoğan, kentin bugün de milli iradeye olan bağlılığıyla Türkiye'nin beylerbeyliğini hak ettiğini kaydetti.

Bir Kütahya türküsünde "Nazlı yare ne giydirsem yakışır" dendiğini anımsatan Erdoğan, "Biz de diyoruz ki Kütahya'ya hangi unvanı versek, hangi eseri kazandırsak, hangi hizmeti yapsak yakışır." diye konuştu.

Erdoğan, geçen mayıs ayındaki seçim sonuçları için Kütahyalılara teşekkür ederek, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Gençler, Cumhur İttifakı'na milletvekilliğinde verdiğiniz yüzde 68 ve Cumhurbaşkanlığında şahsıma verdiğiniz yüzde 70 oranındaki destek için sizlere şükranlarımı sunuyorum. Şimdi 31 Mart'ta da aynı oyları vermeye hazır mıyız? Maşallah barekallah. Rabb'im tüm Kütahyalı kardeşlerimden razı olsun. Mevla şu muhabbetimizi, şu dayanışmamızı daim eylesin. Şimdi de sizlerden Türkiye Yüzyılı belediyeciliği için, gerçek belediyecilik için destek istiyoruz. Hanımlar, bu konuda en çok size güveniyorum. Her zaman ne diyorum, kale içeriden fethedilir. Yani kaleyi sizler düşüreceksiniz. Şayet hanımlar çok iyi çalışırsa bu iş olur. Biz, kadının iradesinin üstesinden gelemeyeceği hiçbir zorluk tanımıyoruz. Öyleyse buradan, bu meydana gerçek belediyecilik için söz veriyor musunuz? Gençler, hanımları duyuyorsunuz değil mi? Sizin de onlardan aşağı kalmamanız lazım."

"Seçimler gelir geçer ama muhabbet baki kalır"

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Kütahya'da 31 Mart seçimleri için adayları Cumhur İttifakı olarak ortak göstermediklerini hatırlatarak, "Eser ve hizmet siyasetinde yarışmak için ayrı adaylarla seçime girdik. Hayırda yarış olarak gördüğümüz bu centilmence rekabetin şehrimiz için en güzel şekilde neticelenmesini diliyorum." dedi.

Hangi partiye mensup olursa olsun Türkiye'nin her bireyinin, her Kütahyalının gönüllerinde ayrı bir yerinin olduğunu belirten Erdoğan, şunları kaydetti:

"Seçimler gelir geçer ama muhabbet baki kalır. Şu hasbilik gök kubbedeki bir hoş seda misali hep devam eder. Rabb'im birliğimizi, beraberliğimizi, dirliğimizi, kardeşliğimizi daim eylesin diyorum. Ülkemizin güvenliğine, istikrarına, kazanımlarına, hedeflerine göz dikenlere asla fırsat vermeyeceğiz. Bu millet, tarihine, kültürüne, inancına saldırarak sırtını terör örgütlerine dayayanlara, onlara en güzel dersi sandıklarda verdi. Şimdi beraber yol yürüyerek, hükümette ve belediyede iktidar hülyalarına kapılanları rüyalarından uyandırmaya var mıyız? Bunu yapacağınıza ben inanıyorum."

Erdoğan, emniyetten aldığı rakamlara göre mitinge 35 bin kişinin katıldığını aktararak, "Tabii sandıklara da bunun yansıması lazım. Kütahya'da hamdolsun böyle bir sıkıntımız inşallah yok." diye konuştu.

"Meydanı, karanlık hesaplara bırakmayacağız"

Şehirlerin bir kısmında yapılan kirli ittifakları takip ettiklerini dile getiren Erdoğan, şunları ifade etti:

"Kiminde listeler geç veriliyor. Aday isimleri sabahtan akşama sürekli değişiyor. Milletimiz de engin ferasetiyle kapalı kapılar ardında çevrilen dolapları, yapılan pazarlıkları, sahnelenen alicengiz oyunlarını çok iyi görüyor. Bugüne kadar olduğu gibi 31 Mart'ta da milletimizle omuz omuza verip, meydanı kirli ittifakların karanlık hesaplarına bırakmayacağız. Türkiye Yüzyılı vizyonu etrafında kenetlenip yolumuza

devam edeceğiz. Ben hanımlara güveniyorum. Bu yolculukta Kütahya'nın da desteğini yanımızda göreceğimize yürekten inanıyorum."

"Şimdi buradan, Milli Mücadele zaferinin ilk işaret fişeğinin atıldığı Kütahya'dan öyle bir ses verin ki, duymayan kalsın" diyen Erdoğan, "31 Mart'ta Türkiye Yüzyılı şehirleri için hazır mıyız? 31 Mart'ta Türkiye Yüzyılı şehirleri için kararlı mıyız? 31 Mart'ta gerçek belediyciliği tercih ediyor muyuz? Bunun için seçim gününe kadar kapı kapı dolaşmaya var mıyız? Kütahya'yla birlikte Türkiye haritasının tamamını Cumhur İttifakı'nın renkleriyle boyamaya var mıyız?" dedi.

Alandakilerden "Evet" yanıtını alan Erdoğan, "Biliyorsunuz, önümüz ramazan. Bu mübarek günlerin gündüzü ve gecesiyle her anını en güzel şekilde değerlendirmeliyiz. Bayramı sadece ramazanın değil, milli iradenin de bayram günü haline dönüştürmeliyiz. Ben bunu Kütahya'nın yapacağına inanıyorum. Allah şimdiden sizlerden razı olsun." ifadelerini kullandı.

Cumhurbaşkanı ve AK Parti Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan, "Hayat pahalılığı başta olmak üzere ekonomik dengeleri yeniden yerli yerine oturtmak için güçlü bir program uyguluyoruz. Bu yıl sonundan itibaren programın olumlu sonuçlarını görmeye başlayacağız." dedi.

Erdoğan, partisinin Kütahya'da düzenlenen mitinginde yaptığı konuşmada, şehirde yaklaşık 160 bin emeklinin yaşadığını belirtti.

Türkiye'nin Gezi olaylarından beri süren 15 Temmuz'da daha da keskinleşen, 2018'den itibaren iyice alenileşen, bölgesel ve küresel krizlerle daha da derinleşen sıkıntılı bir süreçten geçtiğini dile getiren Erdoğan, "Önümüze hangi badire çıkarsa çıksın ülkemizi demokrasi ve kalkınma rotasından çıkarmadan hedeflerine doğru ilerletmeyi başardık. Bu arada ciddi bedeller de ödedik, ödüyoruz. Milli birliğimize yönelik saldırıları bertaraf ederken yeri geldi darbecilere karşı canımız pahasına direndik yeri geldi sınırlarımıza dayanan teröristlerle boğuştuk. Cudi Dağı'nda onları mağaralara gömdük. Tendürek'te, Bestler Deresi'nde, Gabar'da gömdük ve Türkiye'de kendilerine yer bulamadılar." diye konuştu.

Hayat pahalılığıyla da mücadele edildiğini kaydeden Erdoğan, en çok etkilenen kesimlerin başında emeklilerin bulunduğunu söyledi.

Erdoğan, "Her ne kadar emekli maaşlarını bizden önceki dönemlerle kıyas edilemeyecek seviyelere çıkarmış olsak da gönlümüz vatandaşlarımızın hayatlarını daha iyi şartlarda sürdürmesini istiyor." ifadesini kullandı.

Ekonominin diğer boyutlarının ötesinde hesap kitap işi olduğunu vurgulayan Erdoğan, devletin gelirleri ve giderleri arasındaki denge tutturulamazsa tıpkı 1970'lerde ve 1990'lardaki gibi siyasi, sosyal ve ekonomik çalkantıların pençesine düşülmesinin kaçınılmaz olduğunu belirtti.

"Harcadığımız her kuruşu, devleti ve milletiyle çalışıp kazanmak mecburiyetindeyiz"

Türkiye'nin kimi ülkelerin sahip olduğu gibi karşılıksız elde ettiği gelir kaynaklarına sahip olmadığına işaret eden Erdoğan, şöyle konuştu:

"Biz harcadığımız her kuruşu, devleti ve milletiyle birlikte çalışıp kazanmak mecburiyetindeyiz. Mesela yaklaşık 11 trilyon lira giderle bağladığımız 2024 bütçemizi ele alalım. Bunun 1 trilyon liradan fazlasını deprem harcamalarına ayırdık. Devletin tüm çalışanları için yaklaşık 3 trilyon lira personel gideri var. Yatırımlar için 1,6 trilyon liraya yakın bir kaynak kullanılacak. Emekli maaşları için ayrılan miktar yaklaşık 3 trilyon liraya yakın, eğitim için 1,6 trilyon lira, sağlık için 1,6 trilyon lira, sosyal yardımlar için 500 milyar lira, mahalli idareler için 860 milyar lira tahsis edildi. Diğer kalemleri söyleyemiyorum bile.

En düşüğü 10 bin lira olan emekli maaşı ömrünü kendisinin ve ailesinin geçimi için harcamış vatandaşlarımız için yeterli mi? Elbette değil. Peki emekli maaşlarını arzu ettiğimiz düzeye nasıl yükselteceğiz? Devlet ve millet olarak daha fazla çalışacak, daha çok gelir elde edecek, ortaya çıkan kazançtan da emeklilerimize hak ettikleri parayı vereceğiz.

Şimdi birileri çıkıyor emekli maaşlarına 7 bin lira, 10 bin lira seyyanen ekleyelim diyerek kendi akıllarınca emeklilerimizi tahrik ediyor. Bakınız bizim ülkemizde halihazırda 16 milyon emeklimiz var. Emekli maaşlarına 7 bin lira eklemek demek bütçeden yaklaşık 1,4 trilyon liralık, 10 bin lira eklemek demek 1,9 trilyon liralık bir kaynağı buraya aktarmak demektir. Mevcut maaşların tutarından söz etmiyorum. Sadece 7 bin lira veya 10 bin lira olarak ifade edilen ek artışın maliyetini anlatıyorum. Yani 2024 yılı boyunca ülkemizde tek çivi çakmasak tüm yatırım bütçesini buraya aktarsak bile bu gideri karşılamaya yetmiyor.

Aynı şekilde deprem harcamalarının tamamını bu iş için kullansak yine yeterli gelmiyor. Eğitime, sağlığa, tek kuruş harcamadan her birinin tüm bütçesini buraya aktarsak ucu ucuna ya kurtarıyor ya kurtarmıyor. Askeriyle, polisiyle, eğitimcisiyle, sağlıkçısıyla tüm memuru ve işçisiyle devletin çalışanlarının yarısından fazlasına maaşlarını vermesek o zaman belki bu ilave gideri karşılayabiliriz. Burada konuştuğumuz emeklilerimizin mevcut maaşlarının maliyeti değil yapılması istenen ilave artışların tutarındır."

"Yaptığımız her işin hesabını 85 milyonun tamamına vermekle mükellefiz"

Seyyanen artışların emekli maaşları arasında yol açtığı adaletsizliğin farkında olduklarını belirten Erdoğan, sırtında yumurta küfesi taşımayanların istedikleri gibi atıp tutabileceğini, sorumluluk makamında olmayanların her aklına eseni söyleyebildiğini dile getirdi.

29.02.24

Erdoğan, "Ama milletin ülkeyi ve devleti yönetme görevini verdiği bizim için böyle bir durum asla söz konusu değil. Biz yaptığımız her işin hesabını 85 milyon tamamına vermekle mükellefiz. Biz attığımız her adımı en ince detayına kadar hesaplamak zorundayız." dedi.

Küresel ekonomik krizin dünyanın her yerinde çalışanlar ve emekliler başta olmak üzere büyük kitlelerin refah kaybına uğramasına yol açtığına işaret eden Erdoğan, Türkiye'nin de kendi şartları çerçevesinde bu dalgadan etkilendiğini söyledi.

Tüm bunların üstüne geçen sene "asrın felaketi" olan çok büyük bir deprem yaşandığını belirten Erdoğan, sadece 6 Şubat depremlerinin ekonomiye maliyetininin 104 milyar dolar olduğunu kaydetti.

Erdoğan, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Buna rağmen hayat pahalılığı başta olmak üzere ekonomik dengeleri yeniden yerli yerine oturtmak için güçlü bir program uyguluyoruz. Bu yıl sonundan itibaren programın olumlu sonuçlarını görmeye başlayacağız. Yatırım, istihdam, üretim, ihracat ve cari fazla yoluyla ülkemizi büyüttükçe ortaya çıkan kazançtan her kesimden insanımız gibi emeklilerimiz de istifade edecek. Siz oturdukları yerden atıp tutanlara bakmayın. Onlar sadece istismar ve bozgunculuk peşinde koşuyor. Onların ne ülke ne millet ne de emeklilerimiz umurlarında. Bu ülkenin ve bu milletin asırlık meselelerini nasıl biz çözdüysek bugünkü sıkıntıların üstesinden gelecek olan da yine biziz. Milletimizden sabır ve metanet istiyoruz."

Uzunköprü'de toprak satışı, çakmak barajı ve tarımsal üretim

Ali Ekber YILDIRIM

29 Şubat 2024 Perşembe

Tarımda yoğun bir gündem var. Fuarlar, toplantılar, etkinlikler düzenleniyor. Biz de bu gündemi izlemeye etkinliklere yerinde katılmaya çalışıyoruz. Katıldığımız toplantılardaki konuşmaları, dile getirilen konuları, sorunları ve varsa çözümleri sizlerle paylaşmak için çaba gösteriyoruz.

Anadolu seyahatlerimiz sürüyor. Bundan 9 gün önce 20 Şubat'ta da Trakya'daydım. Türkiye İş Bankası bu yıl 100. Yılı'nı kutluyor. Bu kapsamda ülke genelinde 55 şubasını tarım ihtisas şubesine dönüştürüyor. Bu şubelerde çiftçilerle, tarım örgütlerinin temsilcileri, bölgedeki sivil toplum kuruluşları yöneticileri ile buluşarak sohbet ediyoruz. Tarım ihtisas şubesinin olduğu Edirne Uzunköprü'de de çiftçilerle buluştuk.

Türkiye İş Bankası Bölge Müdürü Erçin Toptutan, Uzunköprü Tarım İhtisas Şube Müdürü Yiğit Özede, Ziraat Odası Başkanı Özcan Kayalı, Ticaret Borsası Başkanı Egemen Aslan, Çeltik Üreticileri Birliği Başkanı Ali Öner, Çakmak Barajı Sulaması Kooperatif Başkanı Ünal Çelebi, Hayrabolu Önder Çiftçi Danışmanlık Derneği Başkanı Mehmet Çıkrıkçılı ve çok sayıda katılımcı ile tarımdaki genel konuların yanı sıra Uzunköprü ve bölge tarımını konuştuk. Uzunköprü Ticaret Borsası ve Uzunköprü Ziraat Odası'nı ziyaret ederek bilgiler aldık.

Öne çıkan 3 ürün; buğday, ayçiçeği ve çeltik

Uzunköprü'de öne çıkan üç temel ürün var. Buğday, ayçiçeği ve çeltik. Ayrıca şeker pancarı, meyvecilik üretimi var. Ceviz yetiştiriciliği son yıllarda yaygınlaşıyor. Hayvancılık ise ne yazık ki kan kaybediyor.

Bölgenin en önemli ürünü olan buğdayda fiyatın düşük oluşmasından şikâyet edildi. Çiftçiler, Toprak Mahsulleri Ofisi'nin açıkladığı ton başına 8 bin 250 liralık fiyattan kimsenin ürün satamadığını ve bu sene daha şimdiden randevu ile ilgili önlemlerin

alınmasını istiyor. Buğdayın üreticinin elinden çıktıktan sonra fiyatının arttığına dikkat çeken çiftçiler bu yıl depo sorununun yaşanmaması için şimdiden önlem alınması gerektiğini ifade etti.

Ayçiçeği ve yağ ithalatında vergi indirimine tepki var

Resmi Gazete'nin 26 Ocak 2024 tarihli sayısında yayınlanan Cumhurbaşkanı Kararı ile ayçiçeği tohumu ve ham yağ ithalatında gümrük vergisi düşürüldü. Ayçiçeği üreticileri bu kararın yeni üretim sezonunda üreticiye zarar vereceğini söylüyor. Resmi Gazete'de yayımlanan karar ile 15 Nisan 2024'e kadar 100 bin ton yağlık ayçiçeği tohumu ve 250 bin ton ham ayçiçek yağı ithalatı için tarife kontenjanı açıldı. Ayçiçeği tohumu ithalatında alınan gümrük vergisi yüzde 27'den yüzde 12'ye, ham yağda ise yüzde 36 olan vergi, yüzde 22'ye düşürüldü.

Üreticiler diyor ki, "bu karar ile çekirdek(tohum) ve ham yağ ithalatı yapılacak ve hasat öncesi oluşacak stok nedeniyle ürünümüzü satamayacağız. Satsak bile düşük fiyattan satmak zorunda kalacağız."

Çeltik Üreticileri Birliği Başkanı Ali Öner, çeltikte, ayçiçeğinde ihtiyaca bakılmaksızın gümrük vergilerinin düşürüldüğünü belirterek şunları söyledi: "Artık adet oldu, gümrük vergileri düşürülüyor. İhtiyaç var mı yok mu bakmadan vergileri düşürüyorlar. Bunun en azından bir gerekçesi olmalı. Memlekette mal sıkıntısı varsa yapılabilir. Ama depolar dolu üretici ürününü satamadan vergileri düşürünce bundan zarar gören üretici oluyor. Biz demiyoruz ki dışarıdan mal gelmesin. Ama ihtiyaç varsa gelsin. Depoda varken niye gelsin?"

Uzunköprü Ziraat Odası Başkanı Özcan Kayalı, ayçiçeği fiyatlarının zaten geçen yılın altında kaldığını belirterek bu kararın fiyatların daha da düşmeye başladığını söyledi.

Pirinçteki fiyat artışı üreticiye yansımıyor

Çeltikte üretici fiyatının yerinde saydığını belirten Özcan Kayalı: "Raftaki pirincin fiyatı artıyor. Ama bunun çiftçiye bir yansıması yok. Çiftçi çeltiği yine aynı fiyattan satıyor. Ayrıca, tam 15 yıldır çeltikte kilo başına 10 kuruş destekleme primi veriliyor. Açıklandığı günden bu yana 1 kuruş bile artmadı. Hep 10 kuruş. Bu destekleme priminin artırılması lazım" dedi.

Tarım arazilerinin satışı önlenmeli

Uzunköprü'deki toplantıda en çok dile getirilen konu ise tarım arazilerinin başkaları tarafından satın alınmasıydı. Birçok çiftçi tarım arazilerinin yabancılar veya şirketler tarafından satın alındığını iddia ederek bunun önlenmesi için yasal düzenleme yapılmasını istedi. Özellikle İstanbul merkezli bazı şirketlerin bölgede ciddi tarım arazisi aldığı dile getirildi. Bu arazilerin yabancılar peşkeş çekilmesi endişesi var.

Çiftçilerin isteği, tarım arazisi alanların mutlaka Çiftçi Kayıt Sistemi'ne kayıtlı olmaları ve ÇKS kaydı olmayanlara, çiftçi olmayanlara toprak satılmaması. Ayrıca alınan toprağın da mutlaka üretimde kullanılması isteniyor. Rant amaçlı kullanılmasına tepki gösteriyorlar.

Birçok toplantıda olduğu gibi Uzunköprü'de de tarımda yaşlanan nüfus, tarımda çalışacak insan bulunamaması konuları dile getirildi. Özellikle organize sanayi bölgeleri yaygınlaştıkça tarımdan sanayiye daha fazla göç olduğu ve işçi bulmanın, tarım yapacak çiftçi bulmanın daha zor olacağını ifade ettiler.

Çakmak Barajı'nın tamamlansa ayçiçeği ithalatı biter

Uzunköprü'ye yakın Meriç nehri akıp Ege Denizi'ne dökülüyor. Çiftçilerin deyimi ile su akıyor, devlet bakıyor. Temeli 2008 yılında atılan Çakmak Barajı tamamlansa ve bölgedeki toprak sulansa Türkiye'nin ayçiçeği ithalatına ihtiyacı kalmayacak.

Çakmak Barajı Sulaması Kooperatif Başkanı Ünal Çelebi baraj ile ilgili şu bilgileri verdi: "Toplam 52 bin 200 hektar sulama kapasitesine sahip Çakmak Barajı'nın temeli 2008'de atıldı. 2015 yılında da gövde barajı bitti. Ama şimdiye kadar su tutulması yok. Barajın gövde inşaatı ihalesi yapılırken suyu baraja getirecek kanalın ihalesi yapılmamış. Barajın gövdesi var ama suyu getirecek kanal yok. Bu sene daha yeni yapılacak. Yapım aşaması 1 yıl. Bu kanal tamamlandıktan sonra inşallah su tutmaya başlayacak. Meriç Nehri bizim buraya 2,5 kilometre mesafede. Böyle bir nimet başka yerde yok. Baraj akıyor ve biz uzaktan bakıyoruz. Su boşa akıp gidiyor. Ege'ye dökülüyor. Yaklaşık 400-450 bin dönüm yamaç arazi var. Sulamaya açıldığında buradan dekar başına 200 kilo ayçiçeği alsak 900 bin ton eder. Ülke olarak açığımız kapanır. İthalata gerek kalmaz. Fakat sulamaya açılan alanımız yok. Bu yıl Trakya'da 4 milyon dekar arazide 400 bin ton üretim alındı. Rekolte kaybı çok yüksek oldu kuraklıktan dolayı. Çakmak Barajı'nın acilen devreye alınması lazım."

Özetle, Trakya'daki çiftçilerin sorunu Anadolu'dan farklı değil. Çok büyük bir potansiyel var ve bu potansiyel yeterince değerlendirilemiyor. Tarım topraklarının satılması ise çiftçi için en büyük endişe kaynağı.

Uzunköprü Ticaret Borsası'nın bölgedeki rolü

Toplantıdan sonra Uzunköprü Ticaret Borsası'nı ziyaret ettik. Borsa Yönetim Kurulu Başkanı Egemen Aslan, Türkiye'de aktif satış yapan, fiyatları hem yurtiçinde hem de yurt dışında takip edilen 5 borsadan biri olduklarını belirterek şu bilgileri verdi: "Konya, Polatlı, Eskişehir, Edirne ve Uzunköprü Ticaret Borsası Türkiye'nin en aktif ve yakından izlenen borsaları. Ayçiçeğinde ise Türkiye'nin, Balkanların, Rusya ve Ukrayna'nın tek önder borsasıyız diyebiliriz. Bizde oluşan günlük fiyatlar her yerden takip ediliyor. Hasat döneminde internet sayfamızı günlük 100 bin kişi ziyaret ediyor. Elektronik satış ortamına sahibiz. Türkiye'de bu sistemi kuran Konya ve Polatlı'dan sonra üçüncü borsayız."

Türkiye'nin birçok yerinden Uzunköprü Ticaret Borsası'na ürün geldiğini hatırlatan Egemen Aslan: " Devlet, pandemi döneminden bu yana ayçiçeği tohumu vererek üreticiyi destekledi. Fakat verilen bu tohumlardan elde edilen ürünün pazarlanması ile hiç ilgilenmedi. Üreticiye destek olmadı. İç Karadeniz, İç Ege, Güney Marmara bölgesinde üretici ayçiçeği ekti ama mallarını satamadı. Aslında ülke genelinde Tarım Kredi kooperatiflerinin yaygın ağı var. Tarım Kredi Kooperatiflerinin Uzunköprü ve Kırklareli'nde ayçiçeği yağı işleme tesisleri var. Eğer o mallar üretildikleri bölgeden buraya nakledilse ve işlenseydi yani değer kazansaydı ayçiçeği üretiminin devamı gelirdi. Bu yapılmadığı için nakliye ve iklim şartlarından dolayı o bölgelerin tekrar ayçiçeği ekeceklerini sanmıyorum. O bölgelerin malları da hep bize geldi. Karadeniz Bölgesi, Marmara, İç Anadolu, Ege'den mallar bize geldi" dedi.

Kimyasallar azaltılmalı ve toprak ıslah edilmeli

Tarımsal üretim yaparken toprak ıslahının da mutlaka yapılması gerektiğini anlatan Aslan sözlerini şöyle sürdürdü: " Toprak ıslahı, Türkiye'de ihmal edilen bir konu. Devletin sert tedbirler alması lazım. Bilhassa uzun etkili otla zirai mücadele ilaçlarının kesinlikle yasaklanması lazım. Özellikle kimyasal gübre kullanımının kesinlikle azaltılması lazım. Kimyasal gübre dediğiniz içinde kum var. Toprağı kumla buluşturuyorsunuz ve bunu yıllarca yaptığınızda topraklarımız yok oluyor. Dünyada toprakların organik madde oranı ideal yüzde 5 olarak kabul edilir. Yüzde 3'e geldiğinde uyarı yapılıyor. Bizde Uzunköprü'de yüzde 1'dir. Biz eskiden toprağı işlediğimizde solucanlar çıkardı. Bu topraktaki yaşamın belirtisiydi. Bugün solucan çıkmıyor artık. Toprakları zehirledik, öldürdük. Bir sene ürün, ertesi sene yem bitkisi, nohut, baklagil gibi azot içeren ürünler ekmemiz gerekir. Bu ürünleri ekerken de tabii satış kooperatifleri aracılığıyla pazarlanması sağlanmalı. Bir eksikimiz bu ürünlerin pazarlanmasıdır. Bu olmadığı için piyasa marketlere kaldı."

Çiftçiliği gençler yapmalı

Hayrabolu Önder Çiftçi Danışmanlık Derneği Başkanı Mehmet Çıkrıkçılı ise genç çiftçilerin tarım için önemine vurgulayarak şunları söyledi: "Ben de 40 yıldır tarımın içinde üreticiyim. Ama tarımda büyük bir değişim var. Teknoloji daha yaygın kullanılmaya başlandı. İlk olarak teknoloji kullanımı dronlarla başladı. Şimdi anlık takip sistemlerine geçtik. Traktörlerde otomatik dümenleme sistemine geçildi. Onları kullanıyoruz. Gübrede yüzde 20'ye kadar tasarruf sağlıyoruz. Üç yıldan beri işlerimde kullanıyorum. Gençlerle birlikte kooperatif kurduk. Çiftçi çocuklarının oluşturduğu ve 52 ortaklı bir kooperatif. Benim oğlum ve kızım da kooperatif ortağı. Başlarken 250 bin lira ile başladık bugün 25 milyon lira öz kaynağımız oldu. Gençler bizi motive ediyor onlardan çok şey öğrendim, öğreniyorum. Çocuklarımızı motive etmemiz lazım. Çocuklarımızı en iyi okullarda okuttuk. Yabancı dilleri de var. Anma bir tanesini içlerinden çekip aldık. Benim oğlum da ziraat mühendisi. İşin içine kattık. Bu ülke gençlerle var. Gençler olmazsa olmaz. Ben 60 yaşını geçtim bundan sonra onlar yapacaklar. Ben maddi manevi her türlü destek oluyorum. Topraklarımızı koruyarak gelecek kuşağa bırakmamız lazım. Ben mesela toprakları da çeltik ekmiyorum.

Toprağı korumak için. İtalya’da münavebe sistemi uygulanıyor. Bizde çeltikte bu yapılmıyor. Her sene aynı yere ekiliyor. İtalyan bir yıl çeltik ekiyorsa ertesini yıl oraya yem bitkisi ekiyor ki toprak yenilensin. “

Ceviz üretimi yaygınlaşıyor

Uzunköprü’de orman vasfını yitirmiş alanlara ceviz dikimi yapılıyor. En modern işletmeler burada kuruluyor. Trakya genel olarak iklimi, toprak yapısı ve su kaynakları göz önüne alındığında ceviz üretimi için en uygun bölgelerden birisi. Son yıllarda devlet desteğinin yanı sıra çok sayıda girişimcinin yatırımlarının da etkisiyle, Trakya’da pek çok profesyonel ceviz bahçesi kuruldu. Uzunköprü ve Trakya, ceviz yatırımı için tercih edilen bölgelerin başında geliyor.

2022 yılı itibariyle, Uzunköprü’de 11 bin 200 dekar üzerinde 225 bin ceviz ağacı bulunuyor. Uzunköprü, ülke ceviz üretimine her geçen gün daha fazla katkı sunuyor.

Ceviz üreticilerinin 3 isteği

1-Bölge nehirleri itibariyle şanslı bir bölge. Ancak bu su potansiyelinin bahçelere ulaşabilmesi için bölgedeki baraj ve sulama projelerinin hızlıca tamamlanmasını istiyorlar.

2- Destekler, yeterli olup olmamasının ötesinde dekar başına yapılıyor. Bunun yerine üretimi arttırmak için üreticiye, ürettiği kilogram başına destek verilmesinin, verimlilik ve üretim artışına daha fazla katkı sağlayacağı ifade ediliyor.

3- Üreticinin ürettiğinin karşılığını aldığı, cevizin tercih edilen bir yatırım haline geldiği sürece ceviz bahçelerinin sayısı artar. Diğer pek çok önemli tarım ürünü olduğu gibi cevizin de borsaya kote olmasının, piyasada fiyat dengesinin oturması ve üreticinin önüne görerek yatırımlarını planlaması açısından önemli olduğu dile getiriliyor.

Tiyatroda perde kapanmaz, ticaret de savaşta bile durmaz!

Alaattin AKTAŐ

29 Şubat 2024 Perşembe

Gazze'de savaő beő aydır sűrűyor. ABD'den gelen haberler savaőa Ramazan dolayısıyla mola verilebileceęi yűnűnde. Ama savaőın en Őiddetli gűnlerinde bile ticarete hię mola verilmedi. İsrail ile dięer űlkeler arasındaki ticarete...

Bu űlkelere biz de dahiliz. Esip gűrlemede űstűműze yok ama İsrail'le ticaretimiz hię mi hię hız kesmeden devam ediyor.

Ocak ayının verilerinin detayını dűn űęrendik. TŪİK verilerine gűre ocak ayında İsrail'e 350 milyon dolarlık ihracat yaptık. Bu űlkeden olan ithalatımız ise 141 milyon dolar dűzeyinde.

Fasıl bazında İsrail'e en çok ne sattığımızın ve bu űlkeden ne aldığımızın listesini veriyoruz.

Sattığımız malların başında plastik ve mamulleri, kara taşıtları, elektrikli makineler ve demir elik geliyor.

İthalatımızda ise ilk sırada mineral yağlar ve yakıtlar var. Zaten toplam ithalatın yűzde 40'ı bu fasıldan oluőuyor.

Savaő ticareti hiç etkilemedi

Savaőın baőladıęı 7 Ekim'den ocak ayı sonuna kadar geçen dűrt ayda Tűrkiye İsrail'e 1 milyar 446 milyon dolarlık ihracat yaptı.

Bu dűnemde İsrail'den gerçekleőtirilen ithalat ise 463 milyon dolar oldu.

Hani "**Tiyatroda perde kapanmaz**" denir ya, anlaőılan ticaretle ilgili olarak da "**Savaőta bile durmaz**" denilse yeridir.

Zaten eleştiriler de azaldı

Hem zaten son dűnemde siyasilerin İsrail'e dűnűk en azından gűrűnűrdeki sert sűylemleri de pek duyulmaz oldu.

Herkes sanki olan biteni kanıksadı. Kaldı ki bu eleştiriler dile getirilirken ticaret hiç hız kesmemişti...

Acaba İsrail'e mal satan, bu ülkeden mal alıp yurt içinde satan kesimler vatandaş ellerinde Filistin bayrakları sokaklarda protesto yürüyüşü yaparken ne hissediyordu!

Daha önemlisi şu olsa gerek. Birileri tüm hızıyla ticareti sürdürür; mal satar ve alırken, yurt içinde kafe basan, vatandaşları taciz edenler bu ihracat ve ithalat için ne düşünüyor ya da herhangi bir şey düşünüyor muydu!

Altın ve enerji hariç ticaret açığı sıfırlandı

Ocak ayındaki ihracat geçen yıla göre yüzde 3.5 artarak 20 milyar dolar olurken, ithalat yüzde 22'lik gerilemeyle 26.2 milyar dolara indi. Böylece dış ticaret açığı tam yüzde 56 azalarak 6.2 milyar dolara geriledi.

Ama diğer taraftan altın ve enerji hariç tutulduğunda dış ticaret açığının kalmadığı görülüyor.

TÜİK verilerine göre enerji ve parasal olmayan altın hariç dış ticaret açığı ocak ayında yalnızca 68 milyon dolar oldu. Buna göre ihracatın ithalatı karşılama oranı tam yüzde 99.6 düzeyinde oluştu.

Rusya'nın kararı nasıl etkileyecek?

Enerji fiyatlarındaki genel ucuzlama Türkiye için zaten çok olumluydu. Buna ek olarak bir de Rusya'dan uluslararası fiyatlara göre daha ucuz ham petrol ithal ediliyordu.

Ancak şimdi Rusya'nın aldığı ve bizi de olumsuz etkileyebilecek bir karar var. Rusya yarından itibaren altı ay süreyle benzin ihracatını yasakladı.

Bu karar uluslararası piyasalarda benzin fiyatlarının yükselmesine ve bizde de hiç hesapta olmayan zamlara yol açabilir.

İsrail ile ticarete ilk on fasıl (Bin dolar) (Ocak)

İhracat			İthalat		
Fasıl	Fasıl açıklaması	Tutar	Fasıl	Fasıl açıklaması	Tutar
39	Plastikler ve mamulleri	32.771	27	Mineral yakıtlar, yağlar	58.354
87	Motorlu kara taşıtları ve parçaları	29.397	39	Plastikler ve mamulleri	12.199
85	Elektrikli makine ve cihazlar, tv.vb.	28.117	72	Demir ve çelik	11.799
72	Demir ve çelik	27.437	84	Kazanlar, makineler, mekanik cihazlar	8.463
25	Tuz, kükürt, topraklar ve taşlar, alçılar,	19.536	38	Muhtelif kimyasal maddeler	8.292
71	Kıymetli taş ve metaller, inciler,	17.604	71	Kıymetli taş ve metaller, inciler,	6.131
84	Kazanlar, makineler, mekanik cihazlar	14.922	29	Organik kimyasal ürünler	5.807
48	Kağıt ve karton	12.528	48	Kağıt ve karton	5.523
73	Demir veya çelikten eşya	11.107	85	Elektrikli makine ve cihazlar, tv.vb.	4.599
94	Mobilyalar, yatak takımları	10.437	32	Boyacılıkta kullanılan ürünler	3.256
	Toplam	203.856		Toplam	124.422
	Diğer	145.795		Diğer	16.524
	Genel toplam	349.651		Genel toplam	140.946

Parayı sıkılamak yetmiyor, maliye de sıkılmalı

Şeref OĞUZ

29 Şubat 2024 Perşembe

Aksi halde sıkı para politikası; kurusıkı hale gelir ki gürlediği kadar yağmaz ve biz de arttırdığımız faizin külfetiyle baş başa kalırız. Sorun şu ki yüksek enflasyonun sadece Merkez'in faiziyle önlenemeyeceğidir. Zaten tek kurşunla ölemeyecek güce erişirdik şu enflasyon canavarını...

Ankara Sanayi Odası (ASO) Başkanı Seyit Ardıç'ı dinliyoruz; "yüksek enflasyon ve kredi maliyeti yatırım iştahımızı azaltıyor. Enflasyonu kontrol altına almadan atılan adımlar makroekonomide dengeleme sağlamıyor. Mevcut parasal aktarım mekanizması iç tüketimi kıramıyor."

SIKIŞTIRABİLDİK Mİ?

Söyledikleri; sadece sanayicinin değil, piyasanın iç sesini yansıtıyor. Sahi biz enflasyonu indirmek konusunda samimi miyiz? Yoksa numara mı yapıyoruz? Benim tezim şudur ki bizler, enflasyona söylenmekle birlikte ne fazla ciddiye alıyor ne de çözüm için taşın altına elimizi sokmak istiyoruz.

Meclis toplantısında Seyit Ardıç'ın dikkat çektiği hayati konu ise politikadaki eşgüdümüne dair; "sıkı para politikası sürecine sıkı maliye politikası da eşlik etmeli." Fakat maliye politikasında yeterince sıkılaştırma yapılamadığını görüyoruz. Ne kadar sıkılaştığımız da tartışmalı... Ama tartışmıyoruz.

İKİ SORU İKİ CEVAP / Kurusıkı politikaya dair...

■ Şimdiki politikaların performansı nasıl? Mehmet Şimşek'in gayreti alkışlanası... Elindeki imkanlar dâhilinde sıkı para politikasıyla rasyonelde kalmaya gayret ediyor. Misal tasarruf genelgesinde, kendi karar sürecine dâhil olan alanlarda başarı sağlanırken, yetkisi dışındakiler hala doludizgin harcamayı sürdürüp, kamu maliyesine yük getiriyor.

■ Seçimden sonra acaba ne olur? Ekonomiyi raya sokmak için mevcut sıkı para politikasının, sınıksıkı para politikasına güncelleneceğini düşünüyorum. Burada dikkat edilmesi gerekirken, ekonomiyi soğutalım derken piyasalar donmasın. Şurası bir gerçek ki Orta Vadeli Program, toplumsal maliyet içeren bir güncellemeye ihtiyaç duyacak.

not / KREDİ KARTINIZIN AYARIYLA OYNAMAYIN EFENDİLER

Kredi kartları şu anda vatandaşın kafasını enflasyon batağında su üzerinde tutmayı sağlayan şorkel gibi... Bu yüzden karta dair daraltıcı adımlar atacaksanız, göz ameliyatı hassasiyetiyle davranın. Çünkü dar gelirli, borcunu ancak kredi kartlarıyla yüzdürebiliyor, marketlerle onunla baş edebiliyor. Kredi kartı harcamaları %100'ün üzerinde arttı, %50'si taksit yaptırmıyor, ödeyememe oranı %2. Kısaca her şey yolunda... e-ticaret yüzünden zaten kredi kartına mahkûmuz. Kişi başına 3,5 kart düştüğü ortamda ekonomiyi kart üzerinden soğutmaya kalkmak, tek boynuzlu gergedanla birdirbir oynamak kadar riskli... İş Bankası Genel Müdürü Hakan Aran'ın uyarısı hayati derecede önemli; düşük limitlere dokunmayın diyor ve haklı... Peki, yüksek limitler? Burada da dikkat edilmesi gerek. Misal turizmci kart üzerinden milyonluk satış yapıyor, 30 bin euro otel ödemesi yapıyor. Sınır gelirse işleri duracaktır.

Politika faizi %45 iken kart faizi %35'te sabitlenince yüksek gelir grubundakilere kredi kartı üzerinden fazladan gelir imkânı doğmuştur. Ama onları bahane edip kredi kartı ile zaten zar zor dönen finansal hayatı durdurmanın anlamı yoktur. Geri teper böylesi düşünülmeden alınan kararlar.

Yıllık dış ticaret açığı 100 milyar doların altına indi

Naki BAKIR

29 Şubat 2024 Perşembe

Yeni ekonomi yönetiminin geçen yılın ikinci yarısından itibaren uygulamaya başladığı ekonomiyi soğutucu sıkı para politikası önlemlerinin dış ticaret alanındaki etkisi ocak ayında somutlaştı.

Ocak ayında ihracat mutedil artışını sürdürürken, ithalatta sert fren yaşandı. İthalat hacminde süregelen daralma sürecinde dış ticaret açığında küçülme trendi netleşti. Yıllık bazda ihracat şu ana kadarki en yüksek düzeyine ulaşırken, yıllık ithalat son 15 ayın en düşük düzeyine; dış ticaret açığı da 16 ay sonra ilk kez 100 milyar doların altına indi.

Dış ticaret (Milyar \$)						
	AYLIK			YILLIK		
	İhracat	İthalat	Denge	İhracat	İthalat	Denge
Eylül 22	22,6	32,2	-9,6	252,5	349,4	-96,9
Ekim 22	21,3	29,2	-7,9	253,1	356,4	-103,3
Kasım 22	21,9	30,7	-8,8	253,5	360,2	-106,7
Aralık 22	22,9	32,6	-9,7	254,2	363,7	-109,5
Ocak 23	19,3	33,6	-14,3	255,9	369,5	-113,5
Şubat 23	18,8	30,7	-12,1	254,6	372,3	-117,7
Mart 23	23,5	31,9	-8,4	255,5	373,3	-117,8
Nisan 23	19,2	28,0	-8,7	251,4	371,8	-120,4
Mayıs 23	21,6	34,1	-12,5	254,1	376,4	-122,2
Haziran 23	20,8	26,1	-5,2	251,6	370,8	-119,2
Temmuz 23	19,8	32,3	-12,5	252,8	373,9	-121,1
Ağustos 23	21,5	30,3	-8,7	253,1	371,6	-118,5
Eylül 23	22,4	27,5	-5,1	252,9	366,9	-114,0
Ekim 23	22,8	29,4	-6,6	254,4	367,1	-112,7
Kasım 23	23,0	28,9	-6,0	255,5	365,3	-109,9
Aralık 23	23,0	29,0	-6,1	255,5	361,8	-106,2
Ocak 24	20,0	26,2	-6,2	256,2	354,4	-98,2

İthalatta sert fren

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) açıkladığı dış ticaret verilerine göre ocak ayında ihracat 19 milyar 991 milyon dolarla geçen yılın aynı ayındakinin yüzde 3,5 üstünde gerçekleşti. Buna göre hazirandan bu yana uygulanan sıkılaştırıcı politikalar nedeniyle ekonomik aktivitede yaşanan ivme kaybına rağmen ihracattaki artış eğilimi devam etti. Ocak ayında ithalat ise yüzde 22 düşüşle 26 milyar 218 milyon dolara geriledi.

Tutar bazında Haziran 2023'ten bu yana olan dönemin en düşük aylık düzeyinde gerçekleşen ithalatta, pandeminin en şiddetli yaşandığı Mayıs 2020'deki yüzde 27,5'lik orandan sonraki en sert aylık düşüş yaşandı. Geçen yıl ocak ayında 14 milyar 290 milyon dolar dış ticaret açığı verilirken, bu yıl aynı ayda açık yüzde 56,4 küçülerek 6 milyar 227 milyon dolara geriledi. İhracatın ithalatı karşılama oranı ocak aylarına göre yüzde 57,5'ten yüzde 76,2'ye yükseldi.

Yıllık açık 100 milyar doların altına indi

Ocak 2024 itibarıyla son bir yılda gerçekleşen toplam ihracat 256,2 milyar dolar oldu. Yıllıklandırılmış verilere göre bunun ay sonları itibarıyla şu ana kadarki en yüksek yıllık ihracat hacmi olduğu belirlendi. Yıllık ithalat ise ocak sonu itibarıyla 354,4 milyarla Ekim 2022'den bu yana olan dönemin (15 ay) en düşük düzeyine indi. Mayıs 2023'te 376 milyar dolara kadar yükselen yıllık dış ticaret açığı, izleyen dönemde sürekli geriledi.

Temmuz 2023'ten bu yana sürekli gerileyen yıllık bazda dış ticaret açığı da ocak sonunda 98,2 milyar dolara kadar indi. Böylece yıllık açık, 16 ay sonra yeniden 100 milyar doların altına inmiş oldu. En son Eylül 2022'de 96,9 milyar dolarla 100 milyar doların altında bulunan yıllık dış ticaret açığı izleyen aydan itibaren bu sınırı aşmış, sürekli artarak Mayıs 2023'te 122,2 milyar dolara kadar yükselmişti.

Son sekiz ayda ise yıllık bazda dış ticaret açığının sürekli gerileyen bir trend izlediği dikkati çekti. Yıllıklandırılmış verilere göre Eylül 2022'de yüzde 72,3 olan, izleyen dönemde sürekli düşerek Mayıs 2023 itibarıyla yüzde 67,5'e kadar düşen yıllık ihracatın yıllık ithalatı karşılama oranı da son sekiz aydaki sürekli yükseliş kaydetmesi sonucunda Ocak 2024 itibarıyla yüzde 72,3'lük düzeyi tekrar yakaladı.

İthal enerji faturası yüzde 25,7 küçüldü

Türkiye'nin enerji ithalatına ödediği tutar, ocak ayında geçen yılın aynı ayına göre yüzde 25,7 küçülerek 6 milyar 534,7 milyon dolar düzeyine geriledi. "Enerji ithalatı" olarak özetlenen "mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar" kalemindeki ithalat, Ocak 2023'te 8 milyar 794,1 milyon dolar olarak kayıtlara geçmişti. Bu kapsamda ham petrol ithalatı ise yüzde 7,3 artarak 2 milyar 420 bin 115 tona çıktı.

Enerji ve altın hariç açık sifıra yakın

Enerji ürünleri ve parasal olmayan altın hariç ihracat, ocak ayında geçen yılın aynı ayına göre yüzde 3 artarak 18 milyar 44 milyon dolardan 18 milyar 592 milyon dolara yükseldi. Buna karşılık enerji ürünleri ve parasal olmayan altın hariç ithalat ise yüzde 6,2 azalarak 19 milyar 886 milyon dolardan 18 milyar 660 milyon dolara geriledi. Böylece enerji ürünleri ve parasal olmayan altın hariç dış ticaret açığı ocak ayında 68 milyon dolar olarak neredeyse kapandı. Enerji ve altın hariç tutulduğunda ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 99,6 düzeyinde gerçekleşti

En hızlı artış tarım ihracatında

Ocak ayında ihracatın 18 milyar 589 milyon dolarla en büyük bölümünü imalat sanayii ürünleri oluşturmaya devam etti. Geçen yılın aynı ayına göre yüzde 2,8 artan imalat sanayi ihracatı toplamda yüzde 93 pay aldı. Geçen yılın aynı ayına göre en yüksek artış ise tarım, orman ve balıkçılık ihracatında yaşandı. Ocak 2023'e göre yüzde 21,9 artan söz konusu ihracatın aylık tutarı 1 milyar dolara yaklaştı. Buna karşılık madencilik ve taş ocakçılığı ihracatı ise yüzde 1,8 azalarak 307 milyon dolar oldu. Aylık ihracatta tarım, ormancılık ve balıkçılık sektörünün payı yüzde 5, madencilik ve taş ocakçılığı sektörünün payı yüzde 1,5 oldu.

İthalatta en çok artış tüketim malında

Ekonominin üretim ayağındaki canlılığa işaret eden ara malları (hammadde) dış alımı 19 milyar 193 milyon dolarla toplam ithalatın en büyük bölümünü oluşturmaya devam etti. Ancak ara malı ithalatı geçen yılın aynı ayına göre yüzde 28,8 azaldı ve payı da yüzde 80,3'ten yüzde 73,2'ye indi. Sermaye malı ithalatı da yüzde 0,2 azalarak 3 milyar 677 milyon dolara gerilerken, tüketim malı ithalatı yüzde 13,6 artarak 3 milyar 306 milyon dolar oldu. Aylık tüketim malı ithalatının 1 milyar 20,8 milyon dolarla üçte birini geçen yılın aynı ayına göre yüzde 54,6 artan binek otomobiller oluşturdu. Tüketim mallarının toplam ithalatta geçen yıl ocakta yüzde 8,7 olan payı, bu yıl aynı ayda yüzde 12,6'ya yükseldi.

Abdulkadir Selvi

İstanbul seçimlerinde Kurum, İmamoğlu'nu geçti

İstanbul seçimleriyle ilgili olarak şimdiye kadar yapılan anketlerde, Murat Kurum ile Ekrem İmamoğlu arasında başbaşa bir durum olduğu yazılıyordu. Ben de o yönde iki anket sonucu yayınladım.

Hatta Murat Kurum'un adaylığı ilk açıklandığında Ekrem İmamoğlu öndeydi. Algıda hâlâ Ekrem İmamoğlu önde gözüküyor ama sahada yapılan araştırmalarda İmamoğlu ile Kurum arasındaki makasın kapandığı gözleniyor.

ÖNE GEÇTİ

Geçmişte birçok başarılı ankete imza atan Hilmi Daşdemir'in başkanı olduğu Optimar, İstanbul'daki adayların oy alma kapasitesini araştırdı. Oy verebilirim diyenlerde Murat Kurum öne geçti. Bu bir dönüm noktasını oluşturuyor. Önümüzdeki 1 aylık süreçte iki aday arasındaki fark açılacak mı, ibre kimden yana dönecek buna bakacağız.

FARK VAR

1-İlk kez Murat Kurum oy alma kapasitesinde öne geçti.

2-Diğer adaylar da seçimlerin sonucunu etkileyecek oranda oy alma kapasitesine sahipler.

3-Son 10 günde az oy alan adayların seçmenlerinden Murat Kurum ve Ekrem İmamoğlu'na bir yönelme bekleniyor.

KURUM VE İMAMOĞLU

29.02.24

Optimar'ın 21-24 Şubat tarihleri arasında 3 bin kişi üzerinde yaptığı İstanbul seçimleriyle ilgili araştırmada Murat Kurum'a oy vereceğini belirtenlerin oranı yüzde 41.7 çıkarken, Ekrem İmamoğlu diyenlerin oranı yüzde 41 oldu.

Murat Kurum'a oy verebilirim diyenlerin oranı yüzde 41.7 olurken, oy vermem diyenlerin oranı yüzde 50.7, kararsızların oranı yüzde 7.6 çıkıyor.

Ekrem İmamoğlu'na oy verebilirim diyenlerin oranı yüzde 41 çıkarken yüzde 51.9'luk bir kesim ise oy vermem diyor. İmamoğlu konusunda kararsız olanların oranı ise yüzde 7.1 oluyor.

DİĞER ADAYLARIN ORANLARI

Diğer adayların ise oy alma kapasiteleriyle ilgili verileri paylaşacağım. Çünkü diğer adaylarda kararsızların oranı daha düşük.

Buna göre üçüncü sırada yüzde 9.8'le YRP adayı Mehmet Altınöz gelirken, onu yüzde 7.7'yle Zafer Partisi adayı Azmi Karamahmutoğlu takip ediyor. DEM Parti adayı Meral Danış Beştaş yüzde 7.4, İYİ Parti adayı Buğra Kavuncu yüzde 5.3, Saadet Partisi adayı Birol Aydın yüzde 3.7, Memleket Partisi adayı Berk Hacıgüzeller yüzde 3, Deva Partisi adayı İdris Şahin yüzde 1.6, Vatan Partisi adayı İbrahim Okan Özkan yüzde 1.5, Millet Partisi adayı Hasan Hüsnü Güner ise yüzde 1.3'lük bir oy alma kapasitesine sahip çıkıyor.

Tekrar dikkatinizi çekmek istiyorum. Bu oy alma kapasitesini gösteren bir anket sonucu...

MURAT KURUM HANGİ İLÇELERDE ÖNDE

Murat Kurum'a, yüzde 50'nin üzerinde oy vereceğini söyleyen ilçeler şöyle çıkıyor.

Bayrampaşa, Beykoz, Güngören, Sancaktepe, Sultanbeyli ve Ümraniye.

İMAMOĞLU HANGİ İLÇELERDE ÖNDE

Ekrem İmamoğlu'na yüzde 50'nin üzerinde destek veren ilçeler ise şunlar;

Şişli, Şile, Beylikdüzü, Beyoğlu, Çatalca, Esenyurt, Fatih, Maltepe ve Tuzla.

DEM ADAYI ÇEKİLİRSE

Optimar, DEM Partisi seçmenlerine seçimlere bir ya da iki gün kala Meral Danış Beştaş çekilse Ekrem İmamoğlu'na oy verir misiniz diye sormuş.

Ekrem İmamoğlu'na oy verebilirim diyenlerin oranı yüzde 5.6 çıkarken, yine kendi partime oy veririm diyenlerin oranı ise yüzde 32.3 oluyor. Yüzde 7.1'lik bir kesim ise diğer partiye oy veririm diyor.

29.02.24

DEM ADAYI ÇEKİLMEZSE

Peki Meral Daniş Beştaş çekilmezse DEM Parti seçmeninin eğilimi ne yönde olacak. Ankete katılanların yüzde 55.2'si DEM Parti adayına oy veririm diyor.

Yüzde 33.2'lik bir kesim Ekrem İmamoğlu'na oy veririm derken yüzde 9.7'lik bir kesim fikrinin olmadığını belirtiyor.

Kararsızım diyenlerin oranı ise yüzde 1.8 çıkıyor.

ÖMER BOLAT: 'CANLA BAŞLA ÇALIŞIYORUM'

Ticaret Bakanı Ömer Bolat'ı babasının vefatı nedeniyle taziye vermek için aramıştım. Bu vesile ile Cumhurbaşkanı Erdoğan'dan affını istediği yönündeki haberleri sordum. Bu haberlerin asparagas olduğunu söyledi. Cumhurbaşkanı Erdoğan'dan böyle bir talepte bulunmasının söz konusu olmadığını belirtti. "Görevimin başında canla, başla çalışıyorum" dedi. "Cumhurbaşkanımızın liderliğinde kabine olarak uyum içinde çalışıyoruz. Bu tür asılsız haberlere itibar etmiyoruz" diye konuştu.

MERAL AKŞENER'İN CHP'Lİ SEÇMENLE DİYALOĞU

İYİ Parti Genel Başkanı Meral Akşener, Ankara'daki seçim çalışması sırasında CHP'li bir seçmenle girdiği diyalogu nedeniyle gündemde.

CHP seçmeni bir kadın, "Siz neden Mansur Yavaş ile Ekrem İmamoğlu'nu desteklemiyorsunuz?" diye soruyor. Akşener, "Ayrı giriyoruz kardeşim" diye yanıt veriyor. CHP'li seçmen bu kez, "Niye ayrıldınız, niye döndünüz" diye hesap soruyor.

DEM'E TEŞEKKÜR İYİ PARTİ'YE KÜFÜR

Akşener, "Sizin için mi parti kurduk biz? Biz bu millet için parti kurduk! Niye yazık günah olsun? Oy vermeyin kardeşim. Gidin CHP'yi destekleyin seçtirin. DEM'e teşekkür ediyorsunuz bize küfrediyorsunuz! Hadi be!" diye tepki gösteriyor.

Siyasi iletişim açısından yanlış bir dil. Akşener'in kaybettiği nokta burası. Burası tamam.

YANLIŞ KURGU

Ayrıca Akşener, partisini yanlış kurguladı. Sanki CHP'ye seçim kazandırma partisi gibi bir misyonu oluştu. 2018 ve 2019 seçimlerinde hiçbir karşılık almadan CHP'ye seçim kazandırdı. Ne zaman ki, CHP ile ittifak yapmadı işte o zaman linç edilmeye başlandı.

DEMİREL VE ECEVİT'E YAPILMADI

29.02.24

Meral Akşener yine de iyi dayanıyor. Demirel ve Ecevit'in 50 yıllık siyasi hayatları boyunca yaşamadıkları linci Meral Akşener, seçimlere hür ve müstakil olarak girme kararını aldığı günden bu yana yaşıyor. Partisi parçalanmaya çalışılıyor.

ECEVİT VE MUHARREM İNCE'YE OPERASYON

Bir dönem adı dağlara taşlara yazılan Bülent Ecevit, 12 Eylül'den sonra CHP ile yollarını ayırdığı için "Bir bölen" olmakla suçlanmadı mı?

Muharrem İnce Cumhurbaşkanı adayı olduğu için Türk siyasi tarihinin en karanlık operasyonlarından birine maruz kalıp, geri çekilmek zorunda bırakılmadı mı?

Aynı operasyon Meral Akşener'e çekiliyor.

Esfender KORKMAZ

Utandırın tablo: Demokraside düşüş ve sefalette artış

Demokrasi Endeksi, The Economist'in araştırma bölümü Economist Intelligence Unit (EIU) tarafından, her sene dünyada demokrasi endeksi hazırlanıyor. Bu endekste; toplanma özgürlüğü, örgütlenme özgürlüğü, mülkiyet hakları, din özgürlüğü, ifade özgürlüğü, vatandaşlık, yönetilenlerin rızası, genel oy hakkı, özgürlük hakkından ve yaşam hakkından haksız yere mahrum bırakılmamak ve azınlık hakları kriter olarak alınıyor.

2023 endeksine 167 ülke girdi. Bu ülkeler 4 gruba ayrılıyor.

1.Tam demokrasi; Avrupa ülkeleri, ABD

2.Kusurlu demokrasi; Güney Amerika ülkeleri, Brezilya-Arjantin gibi,

3.Hibrit rejim; Bazı Afrika ülkeleri ve Türkiye,

4.Otokrasi rejim; Parti veya kişi diktatörlüğünün olduğu komünist rejimler ve çoğu İslam ülkeleri.

Hibrit rejim veya melez rejim genellikle “*demokratik bir rejimden otokrasiye geçişin tamamlanamaması sonucunda ortaya çıkan karma bir siyasi sistem türüdür.*” Türkiye, demokrasi endeksinde Başkanlık sisteminden sonra Hibrit rejim olarak tasnif edildi.

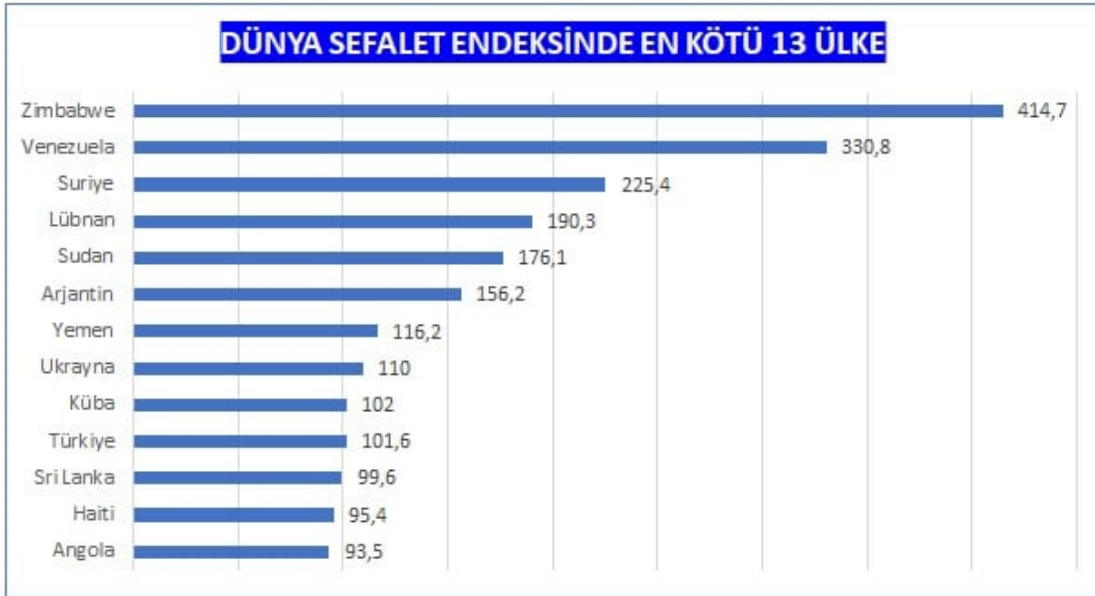
Türkiye'nin demokrasi endeksinde notu, 2006 ile 2016 arasında 10 üstünden beş puan dolayında ve üstünde iken, 2017 O-Hal ve 2018 başkanlık sisteminden sonra beşin altına düştü.

Dünya nüfusunun yalnızca yüzde beşi tam demokrasi ülkelerinde yaşıyor. Sermaye, beyin göçü de bu ülkelere gidiyor. Bu ülkeler zenginleşiyor. Dünya'da nüfusun yüzde 36,9'u ise dikta rejimler altında yaşıyor. Bu ülkelerde halk fakir diktatörler zengindir.

2022 YILI DEMOKRASİ ENDEKSİ			
REJİM TÜRÜ	ÜLKE SAYISI	ÜLKE SAYISI (YÜZDE)	DÜNYA NÜFUSU (YÜZDE)
TAM DEMOKRASİ	24	14.4	8.0
KUSURLU DEMOKRASİ	48	28.7	37.3
HİBRİT REJİM	36	21.6	17.9
OTORİTER REJİM	59	35.3	36.9

Sefalet endeksi, Steve Hanke'nin yöntemi ile yapılan ve işsizlik, enflasyon, uzun dönemli faiz oranı ile fert başına gelirin kriter olarak kullanıldığı bir endekstir.

Yüksek enflasyon, işsizlik ve uzun dönemli faiz oranları, 2022 yılında Türkiye'yi Dünya Sefalet Endeksinde Dünyanın en sefil 10 sıradaki ülkesi yapmıştır.

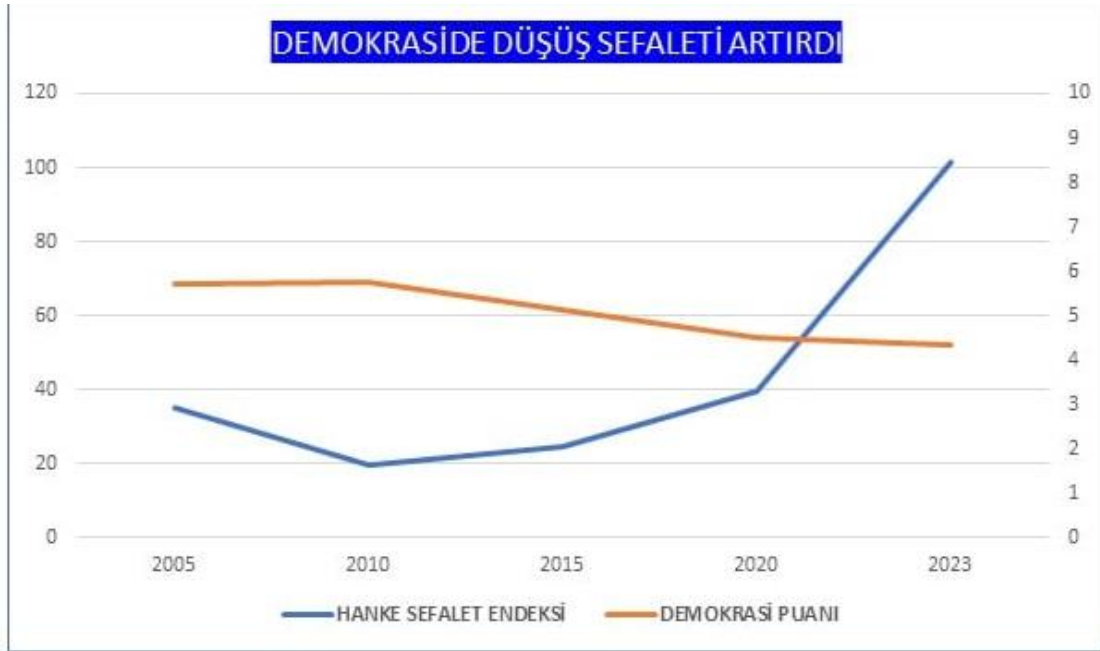
Demokrasi ve sefalet endeksini birlikte değerlendirirsek, çıkan sonuç şudur; Türkiye'de demokrasi düştükçe, sefalet artmıştır.

Aşağıdaki tabloda demokrasinin düşüşüne paralel olarak, sefaletin arttığını çok net olarak görebiliyoruz.

DEMOKRASİDE DÜŞÜŞ SEFALETİ ARTIRDI		
YIL	HANKE SEFALET ENDEKSİ	DEMOKRASİ PUANI
2005	35,25	5,7
2010	19,57	5,73
2015	24,43	5,12
2020	39,32	4,48
2023	101,6	4,35

Aşağıdaki grafikte de turuncu olan demokrasi çizgisi düşüyor, mavi sefalet endeksi artıyor.

Halkın yoksullaşmasını bizzat yaşayarak da görüyoruz. Dahası TÜİK verilerine göre de, nüfusun en yoksul yüzde onunun 2006 yılında millî gelirden aldığı pay yüzde 2 idi. 2022 yılında bu oran değişmedi, aynı kaldı. Ancak nüfusun en zengin yüzde onunun 2006 yılında millî gelirden aldığı pay yüzde 30,6 iken, 2022 yılında yüzde 34,6'ya çıktı. Yoksul yoksul kaldı, zengin daha zenginleşti. Orta sınıf azaldı.

Demokraside düşüş ve sefaletin artması yoksulluk ve toplum refahını düşürüyor ve fakat aynı zamanda yetersiz beslenmeye neden oluyor ve sağlık sorunları artıyor; Ruh sağlığını bozuyor; intihar, cinayet, boşanmalar artıyor.

29.02.24

Bu konuda Dr. Ahmet Kasap tarafından yapılan bir çalışmaya göre; Dünyada beş kırılğan ÷lke, Brezilya, Endonezya, Hindistan, Güney Afrika ve Türkiye’de, sefalet endeksi ile bu ÷lkelerin demografik ve sosyal sorunları arasında genellikle pozitif bir ilişki bulunmuştur.

Özetle; eğer halkın demokrasi talebi yoksa, bile bile kendini sefalete atıyor demektir. Rahmetli Deniz Baykal buna hayıflanır ve “akıl tutulması” derdi.

İbrahim Kahveci

Ülkede DEĞER ve FİYAT kavramını yok ettiler

Geçen hafta “**Vatanseverlik ve milliyetçiğin rakamlarla ifadesi**” başlıklı yazımda Türkiye'nin yapısal zayıflığı hakkında genel bir değerlendirme yapmıştık. Gelişmeler gösteriyor ki; Türkiye bilinçli ve programlı şekilde içeriden yıkıma doğru götürülmektedir.

Kısaca söyleyeyim: **Türkiye içeriden yıkılıyor.**

Nisan 2017 Başkanlık Referandumunun geçmesi halinde iki şeyin olacağını söylemiştim: **1-Ülke yıkılır, 2-İslam yıkılır.**

Burada kullandığım “**Yıkım**” kelimesi yok olmak, silinmek anlamında kullanılmıyor. Çok büyük zarar görme, işlevini ve içeriğini kaybetme anlamında kullanılıyor.

Hani “kötü haberi alınca yıkıldı” deriz ya, işte tam bunun gibi. Ölmedi ama ölmüş gibi büyük yıkım yedi...

***

Yapısal yıkım hakkında geçmişte defalarca yazılar yazdım. Hatta şu görüşümü tekrar edeyim: Türkiye için enflasyon gibi, döviz gibi finansal sorunlar çok önemli değildir. Asıl mesele yapısal sorunlarımızdır.

Mesela demografik yıkıma bakın: Ülkemizde ekonomik durum çöküşü ile eş zamanlı olarak millet çocuk yapamaz noktaya geldi. Genç nüfus hızla azalırken yaşlı nüfus çok hızlı artıyor. Yakında yaşlı ve fakir bir ülke olacağız.

Kurumlar işlevini kaybederken liyakatsiz kadrolar adeta ülkenin her yanına ölüm olarak yağıyor. Hem ölüyor hem de doğamızı-çevremizi adeta zehir haline getirerek yok ediyoruz.

Bunlar sadece bazı örnekler.

29.02.24

Bugün iki farklı şeyden bahsedeceğim. Konuya başlayalım.

***

Geçen gün bir TV’de haber şu: Aynı marka ürün farklı marketlerde farklı fiyatlara satılıyor. Hatta aradaki fiyat farkı bazı yerlerde nerede ise yüzde 100’e yakın.

Bu haberi verirken şunu düşünmüş olabilirler: “Aslında pahalılık yok ama hep şu zalim marketler pahalılığa yol açıyor.”

Oysa sorun çok daha temel içeriyor. Ülkemizde genel anlamda bir fiyatlandırma sorunu var. Bugün karlı diye sattığınız ürünü yarın yerine koyarken aslında zararına sattığınızı anlıyorsunuz. Maliyet üzerinden de fiyatlandırma yapamıyorsunuz.

Geçmişte de enflasyon vardı. Lakin o dönem enflasyon daha az oynaktı. Mesela yüzde 70-80 aralığında seyrediyordu. Ama şimdi yüzde 85’e çıkıyor ve bir anda yüzde 35’e düşüp tekrar yüzde 70’e yol alabiliyor.

Böyle bir ortamda fiyatlandırma yapabilmek büyük başarı. Hatta bazı fiyatlandırma farklarının da buradan geldiğini söyleyebiliriz.

Ama bu durumu da güven duyulan liyakatli bir ekonomi yönetimi kısa sürede aşabilir. Asıl sorunumuz DEĞER üzerinde yaşanmaktadır.

Bakınız bazı değerleri fiyatla ölçemezsiniz. Örneğin bir bilim adamının değerini sadece ücreti ile ölçemezsiniz; ya da sağlığın değerini de.

Sağlıklı bir toplum için değerın önemli olması gerekir. Değer, her zaman para ile alınamayacağı gibi haksızlığa uğradığında da o değer kıymetinden kaybetmez.

Deha-Einstein diye bir belgesel-film vardı. Einstein okulda olsun, çevresinde olsun akılsız-ukala ve bir bakıma yarı deli olarak görülüyordu. Oysa onun üstün zeka seviyesini o toplum ve çevre göremiyordu.

Konumuz şu: Bir toplumda değer kavramı maddiyata dönüştüğünde o toplum değer yitirmeye başlıyor.

Mesela “**artık doktor bile dövebiliyoruz**” cümlesi Türkiye’nin ne derece felaket duruma geldiğini göstermektedir.

Rahmetli **Turgut Özal**’ın “**Orta-direk**” ideali **Recep Tayyip Erdoğan** ile “**Taban-direk**” şekline dönüştü.

Toplumda taban sınıf hakim konuma geçerken orta sınıf adeta hem maddi hem de zihni olarak değersizleştirildi.

29.02.24

Zaten bir ülke içeriden en iyi bu Şekilde yıkılırdı. KarŐımızda kapı gibi duran bir Venezuela rneği var.

***

Şimdi son aylarda yazdığımız ana meseleye geri dönelim ve Şu baŐlıklarla durumu izah edelim:

1-Türkiye'nin enflasyon, faiz, kur gibi finansal denge sorunları vardır ama bunlar iktidar deĐiŐimi ile güven duyulan liyakatli kadrolarla çok rahat çözülebilir sorunlardır. Şu anda en ciddi gibi sandığımız bu sorunlar aslında en basit ve en kolay sorunlardır

2-Türkiye'nin en büyük sorunu yapısal kŐtr. Demografik yapıdan tutun da teknolojik yapımıza kadar yaŐadığımız kŐtr bunun adı. Ülkemizi içeriden sinsiice kemiren ve yıkan bir süreçtir bu. Hiçbir dış gücün baŐaramayacaĐı ama iten içe yıkılan bir ülkenin yaŐadıklarıdır bu...

3-Ama bu çöküŐünde bir de fikri altyapısı var. O da **zihinsel kŐtr.** Toplumda taban-sınıf fikriyatının hakim olması, bilimin ve bilginin değerini kaybetmesidir. Matematik bile bu durum karŐısında iflas ederken, cehalet üzerinden yürüyen bir zihinsel iktidarın ülkeye yaŐattığı yıkımıdır bu.

***

Evlatlarımız için çok ama çok zgnm...